

TILASTOLLISIA TIEDONANTOJA.
JULKAISUT SUOMEN TILASTOLLINEN PÄÄTOIMISTO. 26.

MUUTAMIA

SUOMEN VÄESTÖTILASTON UUDISTAMISTA

KOSKEVIA

ASIAKIRJOJA.

HELSINGISSÄ, 1918.
SUOMEN SENAATIN KIRJAPAINOSSA.

Tilastollisen Päätoimiston puolelta on äskettäin maan hallitukselle tehty uusi esitys Suomen väestötilaston uudestaan järjestämisestä demografisen tieteen ja käytännöllisen yhteiskuntapolitiikan vaatimuksia paremmin kuin nykyään vastaavalle kannalle. Tämän johdosta näyttää olevan paikallaan virittää muistoon ne samaa asiaa tarkoittaneet yritykset, jotka ennen on tehty, ja julkaistaan sen vuoksi tässä sarja väestötilaston uudistamista tai täydentämistä koskevia asiakirjoja.

Asiakirjat painetaan alkuperäisellä kielellään.

Sarjaan ei ole otettu niitä Tilastollisen Päätoimiston Senaatille lähettämiä kahta esitystä Tammi-kuun 23 päivästä ja toukokuun 14 päivästä 1914, jotka koskivat yleisen väenlaskun toimeenpanemista Suomessa vuonna 1915, syystä että nämä esitykset ovat painettuina kirjasessa Aug. Hjelt: Näkökohtia ja ehdotuksia yleisen väenlaskun järjestämiseksi Suomessa (Helsinki 1914).

Huomautettava on, että Tilastollisen Päätoimiston esitykseen toukokuun 29 päivästä 1901 (asiakirja N:o VI) ei koskaan ole vastausta tullut tai sen johdosta päätöstä Senaatissa tehty. Sittenkuin Senaattiin oli saapunut Turun arkkhiippakunnan tuomiokapitulin lausunto heinäkuun 25 päivästä ja Porvoon hiippakunnan tuomiokapitulin lausunto lokakuun 5 päivästä (asiakirjat N:ot VII ja VIII), — muita lausuntoja ei ilmeisesti vaadittukaan, — näyttää asia joutuneen unohduksiin, kunnes asiakirjat pantiin, varmuudella ei tiedetä milloin, »ad acta.»

Myös Tilastollisen Päätoimiston kirjelmässä marraskuun 24 päivästä 1909 tehtyyn esitykseen yleisen väenlaskun toimeenpanemisesta (asiakirja N:o IX) ei annettu Senaatilta varsinaista vastausta, vaan sisälsi Senaatin kirje toukokuun 12 päivästä 1910 vain ilmoituksen, että väen- sekä rakennus- ja asuntolasku oli toimitettava maan suurimmissa kaupungeissa. — Sen ehdotuksen uudeksi väkilukutauluksi, minkä Tilastollinen Päätoimisto Senaatille esitti kirjelmällään marraskuun 26 päivästä 1910, (asiakirja N:o X) vahvisti Senaatti 8 päivänä seuraavaa joulukuuta.

Helsingissä, Tilastollisessa Päätoimistossa, elokuun 23 p:nä 1918.

Aug. Hjelt.

Sisällys.

I. Tilastollisen Päätoimiston kirjelmä tuomiokapituleille 8, VIII, 1900. (Ehdotetaan, että papisto antaisi nominatiivisia tietoja väkiluvusta ja väestönmuutoksista entisten taulukkotietojen asemasta)	3
II. Turun arkkihiippakunnan vastaus 4, X, 1900	11
III. Porvoon hiippakunnan vastaus 21, IX, 1900	12
IV. Kuopion » » 29, XI, 1900	15
V. Savonlinnan » » 28, IX, 1900	18
VI. Tilastollisen Päätoimiston alamainen alistus Keisarilliselle Majesteetille, 29, V, 1901. (Ehdotus papiston velvoittamisesta antamaan nominatiivisia luetteloja väestönmuutoksista vuodesta 1901 alkaen)	21
VII. Turun arkkihiippakunnan lausunto asiassa 25, VII, 1901	36
VIII. Porvoon hiippakunnan lausunto asiassa 5, X, 1901	38
IX. Tilastollisen Päätoimiston kirjelmä Keisarillisen Senaatin Siviilitoimituskunnalle 24, XI, 1909. (Ehdotus yleisen, koko maata käsittävän väenlaskun toimeenpanemisesta v. 1910)	40
X. Tilastollisen Päätoimiston kirjelmä Keisarillisen Suomen Senaatille, 26, XI, 1910. (Ehdotus kymmenvuotistaulukkoihin tehtävistä muutoksista)	43
XI. Huomautuksia väestötilaston uudestaan järjestämisestä. (Liite Tilastollisen Päätoimiston kirjeeseen Suomen Senaatin varapuheenjohtajalle, 6, VI, 1918)	45

Helsingfors, den 8 aug. 1900.

Till Domkapitlet i Åbo ärkestift.¹⁾

N:o 605.

Vid utgången af innevarande år inträder åter den tidpunkt, för hvilken af landets presterskap uppgifter skola afgifvas enligt församlingarnas kyrkoböcker öfver folkmängden och dertill hörande förhållanden.

Sedan gammalt afgifvas dessa uppgifter ännu i Finland i tabellform i det församlingarnas presterskap i första hand bearbeta de i kyrkoböckerna ingående uppgifterna rörande folkmängden, dennas fördelning enligt kön, ålder, civilstånd, bildningsgrad, yrke m. m. — samt deröfver uppgör ett tabelläriskt sammandrag.

Ett dylikt sätt att afgifva uppgifterna rörande till exempel de årliga folkmängdsförändringarna har i tiden varit tilläpadt i de flesta land, der sådana uppgifter insamlats, men förekommer numera blott i några enskilda fall och under förutsättningar, som äro fremmande för våra förhållanden.

Orsaken till tabellsystemets undanskjutande är väsentligen följande: ju mer folkmängdsstatistiken utvecklades i vetenskapligt hänseende, dess mer framställes fordringar på tabellernas utvidgning, och då slutligen en gräns måste påyrkas från vederbörande tabellafgifvares sida för tabellformulärens vidare ökande, återstod ingen annan utväg, än att *öfverflytta* arbetet med tabellernas uppgörande till vederbörande statistiska myndigheter, som samtidigt genom ökade anslag sattes i tillfälle att öfvertaga nämnda värf och att sjelf vid sina sammanställningar tillgodose vetenskapens fordringar. Värffet att meddela den statistiska myndigheten det för dess sammanställningar nödiga grundmaterialet tillkom fortsättningsvis de med sammanställningarna ursprungligen ombetrodda myndigheterna, dock skulle detta grundmaterial meddelas i form af nominativa förteckningar eller utdrag ur resp. böcker och anteckningar.

I Sverige infördes denna förändring redan från och med 1860, då Sveriges presterskap befriades från skyldigheten att upprätta (de rent statistiska) tabellsammandragen, men i stället öfvertog att meddela Statistiska Centralbyrån i Stockholm nominativa utdrag ur kyrkoböckerna, såväl hvad beträffar befolkningen och dess sammanställning hvart 10:de år, som beträffande dess årliga

¹⁾ Likalydande skrivelser aflätos samma dag:

sub. N:o 606 Till Domkapitlet i Borgå stift.

» » 607 » » » Nyslott »

» » 608 » » » Kuopio »

förändringar genom födelser, dödsfall, äktenskaps-vigningar samt in- och utflyttningar.

Huru prästerskapet i Sverige varit tillfreds med öfvergången från det gamla tabellsystemet till förteckningssystemet framgår af ett intyg, som afgifvits af Statistiska Centralbyrån i Stockholm. I detta heter det, »att ehuru väl från prästerskapet höres klagan, mycken klagan öfver alla de många statistiska uppgifter, som affordras detsamma, så torde dessa klagomål till minsta delen gälla afskrifterna af ministerialböckerna. Hållas dessa i god ordning, är afskrifvandet eller införandet i blanketter, som nära sluta sig till böckerna, ett mycket lätt göra. Visserligen blir det mycket skrifvande för prästerskapet i de stora församlingarna, men härvid är dock att märka, dels att afskrifvandet af ministerialböckerna eller införandet å dessa blanketter kan ske successivt eller afpassas till mera lediga stunder, och dels att kyrkoherdarne i de större församlingarna böra vara lättare i tillfälle att erhålla ett biträde, som dessutom visst icke behöfver vara ordineradt till prestebetet. Hvad beträffar prästerskapets uppfattning af den genom 1859 års förordning föreskrifna ändringen, torde det vara ytterst få, om ens någon, af de prestmän, som handlagt de ifrågavarande göromålen före 1860, hvilka skulle vilja återgå till det gamla systemet». Och detta yttrande kan man lätt förstå: prästerskapets sysslande med det statistiska primärmaterialets åstadkommande har nämligen förbytt från ett rent *statistiskt* göra, till hvars utförande i flertalet fall lust och intresse, men någongång äfven förmåga saknas, till en enkel afskrifning eller excerpering, hvars utförande kunde anförtros hvilken som helst skrifkunnig person under förutsättning, att vederbörande kyrkoboksregister äro förda med tillbörlig omsorg och enligt för ändamålet lämpadt formulär.

Då Statistiska Centralbyråns afsigt är, att hos regeringen väcka fråga om en förändring af nu antydd art beträffande insamlingen och bearbetningen af uppgifterna såväl rörande folkmängden och dess fördelning enligt kön, ålder, civilstånd, yrken m. fl. förhållanden vid utgången af innevarande år, som rörande de årliga folkmängdsförändringarna, från och med år 1901, har Centralbyrån likväl derförinnan velat inhemta landets Domkapittels yttrande i frågan för att med stöd af dessa yttranden göra framställningen. Såsom ett ytterligare skäl till förändringens nödvändiga genomförande är, att densamma från internationell vetenskaplig synpunkt är en trängande tidens fordran. Det gamla tabellverket, sådant det genom Kejsrerliga förordningen af den 22 Februari 1877 och Kejsrerliga Senatens bref af samma dag senast är ordnadt, kan icke mer bibehållas af orsak, att detsammes tabellformulär icke mer lemna svar på särskilda frågor, som i den europeiska befolkningsstatistiken numera blifvit upptagna till besvarande. Och att öka eller utvidga för detta ändamål det närvarande antalet tabeller torde hafva med sig långt flere svårigheter på grund af den med en

dylik ökning förenade ökningen af presterskapets *statistiska* arbete, än öfvergången till det antydda nya systemet. Nya frågor uppställas dessutom dag för dag af den statistiska vetenskapen och besvaras äfven utan svårigheter af de europeiska kulturstaternas statistiker på grund af den mångsidiga bearbetningsmöjlighet ett nominativt material erbjuder. Det måste äfven framhållas att Finlands befolkningsstatistik, hvilken dock, jemte Sveriges, har den fördelen att arbeta med ett material, hvars tillförlitlighet är erkänt bland det yppersta något land kan uppvisa, på grund af det herrskande tabellsystemet och svårigheten af dess utvidgning såsom sådant i vetenskaplig omfattning redan blifvit betydligt distanserad af de flesta öfriga lands statistik i Europa och öfverhufvudtaget icke mera motsvarar ens den moderna statistikens ståndpunkt.

Af de tvenne alternativ, som är att välja, för att den finska befolkningsstatistiken ånyo skall blifva tidsenlig och framdeles med framgång kunna häfda sin plats, måste Centralbyrån, såsom antydt, utan tvekan förorda öfvergången till det nominativa förteckningssystemet, i stället för ett äfven utvidgadt tabellsystem. För dettas utdömande talar dess — ändlöshet, i det tabellserien, der det, såsom i Belgien och Frankriké, sedan gammalt bibehållits, nästan oafbrutet måst ökas. För dess utdömande talar förhållandet, att derigenom för den bearbetande myndigheten omöjliggöres en viss inblick i sjelfva grundmaterialet, samt derigenom en kritik af uppgifterna, som vid behandlingen af materialet ofta är af oemotsäglich vikt.

Efter denna allmänna hänsyftning på olämpligheten eller hellre omöjligheten att längre bibehålla tabellsystemet vid fråga om insamlingen af grundmaterialet för statistiken rörande såväl befolkningen i sin helhet och dess fördelning enligt kön, ålder, civilstånd, yrken m. fl. förhållanden, som rörande dess årliga förändringar genom födelser, dödsfall, äktenskaps-vigningar, in- och utflyttningar, anhåller Statistiska Centralbyrån om högvördiga Domkapitlets utlåtande i princip, huruvida icke en sådan förändring kunde införas vid dessa uppgifters afgifvande, att landets presterskap skulle afgifva nominativa utdrag ur kyrkoböckerna i den omfattning, som närslutna formulär i hufvudsak anger i sättet för färdigt affattade tabellsammandrag öfver såväl de hvart tionde år återkommande folkmängdsuppgifterna, som de hvart år återkommande folkmängdsförändringarna. Nämda utdrag skulle omfatta: a) utdragen rörande folkmängden: samtliga den 31 december folkräkningsåret till församlingen hörande personer, eller b) de rörande folkmängdsförändringarna: samtliga under det föregående året inträffade fall, — och borde dessa utdrag insändas till Statistiska Centralbyrån, hvilken åläge hela den statistiska bearbetningen af desamma, inom helst senare hälften af April månad, sedan kyrkoboksanteckningarna för det föregående året betraktats afslutade, åtföljdt hvarje utdrag af en summarisk uppgift öfver samtliga i utdraget anförda personer eller fall.

Tillika anhåller Statistiska Centralbyrån att få mottaga Domkapitlets svar så tidigt, att de vidare deraf möjligen härflytande åtgärderna måtte innan årets utgång ännu hinna vidtagas, eller sist innan utgången af September månad.

A. Boxström.

A. G. Fontell.

Tillägg.

Anm. 1. Tilläfventyrs önskade ändringar i formulären behagade Domkapitlet för vinnande af större tydlighet angifva genom med rödt bläck gjord anteckning å desamma. Och återförväntas de bilagda formulären i hvarje händelse till Centralbyrån.

Anm. 2. Beträffande tioårsformuläret må särskildt observeras, huruvida Domkapitlet möjligen önskar kolumnerna angående civilstånd och bildningsgrad hällre indelade i underkolumner, afsedda att ifyllas med ettor, såsom nedanstående tabell utvisar:

Civilstånd.				
				Fränskiht.
Ogift.	Gift.	Enking.	Enka.	

Bildningsgrad.				
				Högre bildning.
Enkelt läskunnig.	Endast läskunnig.	Läs- och skrifkunnig.	Genomgått folkskola.	

Utdrag ur dopboken i församling af prosteri och stift, län år 190.....

(Anm. I detta utdrag antecknas endast de födde, hvilkas föräldrar äro kyrkskrifna i församlingen.)

Löpande num- mern	Barnets för- och tillnamn.	Barnets födelse- tid		Barnets kön	Huruvida barnet är		Faderns eller vid öakta födelse mo- derns yrke, tjänst eller närhet.	Moderns födelseår, månad och dag (uttryckes med siffror, dag och månad i bråkta), hvarvid näm- naren anger månaden).	Faders födelseår, månad och dag (uttryckes med siffror, dag och månad i bråkta), hvarvid nämna- ren anger månaden).	Tillägg vid:		Barnets födelse-		Anmärk- ningar. (Hittebarn o. s. v.)		
		månad (bokstäver).	dag (siffror).		Mankön.	Kvinnkön.				öakta	äakta	öakta födelse:	äakta födelse:		land, i händelse icke Finland, men endast länet i Finland. (Af länets namn anföres de tre första bokstäverna).	ort.
1	Anna Hiltunen	Maj	20	—	1	—	—	18 ³ / ₅ , 70	18 ⁴ / ₇ , 75	nej	1	—	—	Åbo.	Karuna.	
2	Eva Joutsu	»	»	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
3	Ali »	»	»	—	1	—	—	18 ² / ₂ , 50	18 ³ / ₄ , 60	ja	3	2	—	Tav.	Loppis.	
4	Dödfödt foster	»	»	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	»	Vänä.	
5	Hannes Gås	»	21	—	1	—	—	—	18 ³ / ₆ , 76	—	—	—	—	»	—	
6	Alexandra Tuppari	»	?	—	?	—	?	?	?	??	?	?	?	?	?	
o. s. v.																(Hittebarn, upptogs i Vänä socken 7/6 tro- ligen endast par dagar gammalt.)

1) Tvillingar, trillingar o. s. v. införas efter hvarandra, hvarvid äfven dödfödt foster erhåller sin nummer och rad, å hvilken dess motsvarande uppgifter införas, samt förenas med klammer {}.

Utdrag ur boken öfver döde i församling af prosteri och stift,

län år 190.....

(Anm. I detta utdrag antecknas endast de döde, hvilka vid dödstillfället varit kyrkoskrifna i församlingen).

Löpningsnummer	i denna förteckning.	i de dödes bok.	Den dödes yrke eller näring. Om möjligt antecknas den speciella sysselsättningen i yrket. För barn under 15 år faders yrke eller moders yrke eller om barnet saknar föräldrar, dens yrke, i hvars vård barnet varit öfverlämnadt.	Dödsdag.	Den dödes kön.	Födelseår, månad och dag. (Uttryckes med siffror och bråktag för månad och dag, hvarvid nämnaren anger månaden).		Den dödes civilstånd, d. ä. hruvida ogift, gift, enkling, enka eller fränskild. (Uttryckes med og., g., e., fr.)	Dödsorsaken eller orsak (hvarvid läkares eller barnmorskas uttöst beröpas, i fall sådan finnes, eller i annat fall svaret bör afgifvas enligt fastställd dödsorsaksförteckning. Vid självmord uppges sättet eller medlet hvarigenom självmordet skett.)	Dödsorten länet (3 första bokstäfverna anföras).	Tillägg			Anmärkingar. Huruvida saknar föräldrar, varit utackorderad, dött i fångelse, allmänt sjukhus, o. dyl.		
						för barn som dött i åldern under 5 år: huruvida födt					oäkta.	äkta.				
1	Anton Alrot		Den dödes yrke eller näring. Om möjligt antecknas den speciella sysselsättningen i yrket. För barn under 15 år faders yrke eller moders yrke eller om barnet saknar föräldrar, dens yrke, i hvars vård barnet varit öfverlämnadt.	20	Män.	20	Maj	18 ³ / ₁₀ 50	og.	Åbo						
2	Amanda Silvi		Den dödes yrke eller näring. Om möjligt antecknas den speciella sysselsättningen i yrket. För barn under 15 år faders yrke eller moders yrke eller om barnet saknar föräldrar, dens yrke, i hvars vård barnet varit öfverlämnadt.	»	Kvinnk.	»	»	18 ⁵ / ₆ 70	g.	Karuna		8	3			
3	Julo Karhu		Den dödes yrke eller näring. Om möjligt antecknas den speciella sysselsättningen i yrket. För barn under 15 år faders yrke eller moders yrke eller om barnet saknar föräldrar, dens yrke, i hvars vård barnet varit öfverlämnadt.	»	Män.	»	»	18 ¹ / ₁ 75	og.	Sievi						
4	Liisa Huldén		Den dödes yrke eller näring. Om möjligt antecknas den speciella sysselsättningen i yrket. För barn under 15 år faders yrke eller moders yrke eller om barnet saknar föräldrar, dens yrke, i hvars vård barnet varit öfverlämnadt.	21	Kvinnk.	21	»	18 ⁴ / ₆ 99	og.	Kuoio						
O. S.																
V.																

Utdrag ur kyrkoboken i församling prosteri stift, län år 190.....

Hushållets eller matlagets ordningsnummer i denna förteckning.	Byns namn. För och tillnamn på hvarje person.	Personens familjeställning. ¹⁾	Kön.		Yrke. (tjänst, näringsfång).	Födelseår.	Födelseort.		Civilstånd. Besvaras med angifvande af förkortningarna og (= ogift) og (= gift) e (= enkling eller enka) f (= fränskild).	Modersmål. (Förkortas med anförande af de två första bokstäfverna af benämningen på språket. ²⁾)	Bildningsgraden. Kategorierna besvaras med angifvande af förkortningarna: <i>högre</i> = högre bildningsgrad än folkskolans kurs), <i>f.</i> (= besökt folkskola), <i>l. s.</i> (= icke besökt folkskola men läs- och skrifkundig), <i>l.</i> (= endast läskunnig), <i>i. l.</i> (= icke läskunnig).	Lyten, d. v. s. helblind, idiot, vansinnig, döfstam, öfriga svårare kroppslysten (lytet angifves).	Anmärkingar.
			Män.	Kvinn.			Länets namn. (Förkortas med anförande af de tre första bokstäfverna.)	Orten (= församling eller stad). (För ort i främmande land: statens namn).					
	Mäkelä by.												
1	Amanda Hyrynen	—	—	1	tvätterska	1880	Åbo	Karuna	og.	Sv.	l. s.	—	
2	Juho Tappare	—	1	—	jordtorpare	1870	»	»	g.	»	l.	—	
	Anna »	hustru	—	1	—	1875	»	»	g.	»	l. s.	—	
	Axel »	son	1	—	—	1899	»	»	og.	»	i. l.	—	
	Isak Häll	fader	1	—	inbysing	1880	»	»	g.	»	l.	vansinnig	
	Ida Brun	moder	—	1	»	1885	»	»	g.	»	l.	—	
3	Anders Nygård	—	1	—	järnvägsarbetare	1850	Vas.	Kaskö	og.	»	l. s.	—	
	Jonas »	broder	—	1	»	1852	»	»	og.	»	l. s.	—	
	Othava-by.												
1	Anna Niira	—	—	1	bondebustru	1860	»	»	e.	»	l. s.	—	
	Hulda »	dotter	—	1	—	1890	»	»	og.	»	l. s.	—	
	Karl Nylund	—	—	1	dräng	1870	»	K. stad	og.	Fi.	f.	—	

¹⁾ För hushålls- eller familjeföreståndaren sättes i kolumnen ett streck, liksom äfven för hvarje främmande (= icke till familjen hörande) person i hushållet (= matlaget).

²⁾ Spåda barn förutsättas hafva till modersmål familjens (eller moderns) vanliga samtalspråk. I tvifvelaktiga fall utgör det språk, på hvilket personen åtnjutit sin kristendomsundervisning, personens modersmål.

Utdrag ur kyrkoboken för församling af prosteri och

..... stift, län enligt förhållandet den 31 december 1900.

Utdragets riktighet bestyrker:

.....
församlingens pastor.

TURUN ARKKIHIIPPAKUNNAN
TUOMIOKAPITULI.

Turussa 4 p:nä lokakuuta 1900.

N:o 1233.

Suomen Tilastolliselle Päätoimistolle.

Kirjelmässä viime Elokuun 8 päivältä on Tilastollinen Päätoimisto pyytänyt Tuomiokapitulin lausuntoa ehdotuksesta, joka koskee muutoksia niiden ilmoitusten antamistavasta, jotka papisto on kirkonkirjojen mukaan velvollinen Päätoimistolle hankkimaan seurakuntain väkiluvusta ja siihen kuuluvista sei-koista, ja saa Tuomiokapituli sen johdosta kunnioittaen antaa seuraavan lausunnon:

»Papiston hartioille on pantu paljon varsinaiseen papinvirkaan oikeastaan kuulumattomia tehtäviä, joidenka toimittaminen papilta riistää viran tunnolliseen täyttämiseen muutenkin usein riittämätöntä aikaa. Pappi on seurakunnan palkkaama virkamies ja seurakunnat ovat oikeutetut vaatimaan, että papisto heidän parastansa etupäässä valvoo, mutta kun seurakunnat ovat papiston lukuun verraten yleensä liian suuria, niin monessa seurakunnassa papisto ei kykene virkansa päätehtäviäkään täysin hoitamaan. Tilastollisen Päätoimiston ehdotus tarkoittaa ilmeisesti papiston sivutöiden lisäämistä suuressa määrässä, ja koska se siis koskee papiston oikeuksia, semminkin kun papisto privilegioissaan 16 päivältä Lokakuuta 1723, niiden 8. kohdassa on vapautettu luettelokirjoituksista, jotka virantoimitusta estävät, ei Tuomiokapitulin mielestä Tilastollisen Päätoimiston puheenalaista ehdotusta voida toimeenpanna, ennenkuin papistolle on hankittu tilaisuus asiaa tutkimaan ja siitä antamaan lausuntonsa.

Tuomiokapituli ei myöskään katso kirkonkirjojen nojalla voitavan antaa niin laajalle meneviä tietoja, kuin Tilastollinen Päätoimisto kirjelmäänsä liittämässään erityisissä kaavoissa edellyttää, jota paitse toisia niissä vaadittuja tietoja olisi joskus kerrassaan mahdotonta hankkiakaan.

Muuten pidättää Tuomiokapituli itselleen oikeuden asiassa antaa ehkä laajemman lausunnon, kun ensin papisto on saanut tilaisuuden ehdotuksen johdosta mielipiteensä ilmoittaa.»

Tuomiokapitulin puolesta:

Gustaf Dahlberg.

Axel Malmgren.

DOMKAPITLET

I
BORGÅ STIFT.

Borgå den 21 sept. 1900.

Till Statistiska Centralbyrån i Finland.

N:o 658.

I skrifvelse för den 8 sistlidne Augusti har Statistiska Centralbyrån, med framhållande af den öfvertygelse, hvartill Byrån kommit angående »olämpligheten eller hellre omöjligheten» att längre bibehålla det s. k. tabellsystemet i fråga om insamlande af grundmaterial för statistiken såväl rörande befolkningen i dess helhet och dess fördelning enligt kön, ålder, civilstånd, yrken m. fl. förhållanden, som rörande dess årliga förändringar genom födelser, dödsfall, äktenskapsvigningar samt in- och utflyttningar, anhållit om Domkapitlets utlåtande i princip, huruvida icke en sådan förändring vid dessa uppgifters afgifvande kunde införas, att landets presterskap, i stället för färdigt affattade tabellsammandrag öfver såväl de hvar 10:de år återkommande folkmängdsuppgifterna, som öfver de hvar år timade folkmängdsförändringarna, skulle afgifva *nominativa* utdrag ur kyrkoböckerna i den omfattning, som skrifvelsen bilagda formulär i hufvudsak angifva.

Till svar härå har Domkapitlet äran i äskadt afseende anföra följande:

Det af Centralbyrån gjorda förslaget angående de af församlingarnes kyrkoherdar i tabellarisk form afgifna statistiska uppgifternas utbytande mot uppgörandet af nominativa utdrag ur kyrkoböckerna innebär, att vederbörande presterskap, i stället för de af dem härtills årligen på grund af kyrkoböckerna utarbetade folkmängdsförändringstabellerna samt hvar 10:de år uppgjorda folkmängdstabellerna, hädanefter skulle antingen åläggas eller ock frivilligt åtaga sig att årligen så godt som helt och hållet afskrifva de s. k. historieböckerna (upptagande alla under året födde och döpte, till äktenskap sammanvigda, döda samt till församlingen inflyttade och därifrån utflyttade personer), äfvensom att derut-
öfver hvarje 10:de år prestera en nästan fullständig afskrift af församlingens sjelfva hufvudbok. För hvar och en, som helst något sysslat med kyrklig bokföring, ja, ock för hvar och en utanförstående, som på allvar vill sätta sig in i förhållandet, är utan vidare klart, att det gjorda förslaget, såsom realiseradt, tillika innebure ett alltför betungande tillskott i det öfver höfvan dryga kansliarbete, hvarmed hos oss kyrkoherdarne till ovedersägligt men för deras egentliga kall och för församlingarnas andliga vård, redan nu äro betungade. Till och med i *små* församlingar blefve förslaget, såvidt uppgörandet af de nominativa utdra-

gen skulle åhvälvvas kyrkoherden, endast med ytterlig svårighet och i hvarje fall med uppoffrande af hans kallelse närmare stående liffsintressen, möjligt att genomföras. I större församlingar blefve förslaget utförbart. Att för exemplens skull icke ens tala om nuvarande Helsingfors församling, hvars medlemmars antal uppgår till 87 000, der församlingens hufvudbok utgöres af fem stora volymer, hvarje med öfver 1 000 tåttskrifna foliesidor jemte till pagina-antal motsvarande barnböcker, der historieböckerna årligen fyllas af c:a 5 000 inflyttade och c:a 3 000 utflyttade och likaledes till tusenden uppgående födde, vigde och döda, der de löpande böckerna äro i oafslått bruk hvarje söcknedag, från kl. 8 om morgonen till kl. 8 om aftonen och hvarest senaste omskrifning af hufvudboken, af orsak att arbetet för det mesta måste utföras efter den egentliga arbetsdagens utgång, upptog en tid af inemot 2 år. Huru skulle väl i en sådan församling det årliga utskrifvandet af de nominativa längderna ställa sig? Men om och undantag, sådana som det nämnda, icke få göras till regel, skall förslaget i alla fall visa sig utförbart äfven i alla andra större såväl lands- som isynnerhet i större stads- och förenade stads- och landsförsamlingar. Sålunda skulle i Tammerfors, Viborg, Åbo, Björneborg, Borgå, Kuopio, Sordavala m. fl. församlingar utskrifvandet af sagda förteckningar, så vidt på kyrkoherden ankommer, äfven med bästa vilja måsta blifva utfördt.

Så visst som sålunda det gjorda förslaget innebär ett mycket kännbart tillskott till de kyrkoherden åliggande kansligöromålen och så visst som dessa göromål, år för år påspädda med afgifvande af de mest olika uppgifter till nära nog alla slags embetsverk i landet, icke mera tåla vid någon större påökning, likaså afgjordt torde också, enligt Domkapitlets öfvertygelse, få antagas vara att vederbörande presterskap icke *sjelfvilligt* skall åtaga sig uppgörandet af de ifrågasatta nominativa förteckningarna. Att enkom för presterskapets hörande i detta ärende sammankalla prestmöten i landets samtliga stift, vore fördensskull, såvidt Domkapitlet förmår inse, fruktlöst. Men ännu mindre kunna församlingarnes kyrkoherdar emot sin vilja samt till förfång för sina embetens förrättande af Kyrkostyrelsen åläggas en *längdeskriifning*, från hvars upprättande de äfven genom uttryckligt grundlagsstadgande måste anses frikallade. (Jemf. Pr. priv. 16/10 1723 punkt. 8).

Å andra sidan kan den hos oss på några håll under senaste tider försporda sträfvan att förvandla den Lutherska kyrkans i landet böcker till något slags civilregister och dess presterskap till förare af sagda register — en sträfvan, för hvilken Domkapitlet för ingen del vill anse Centralbyråns förevarande skrifvelse såsom ett uttryck, — icke annorlunda af Domkapitlet anses än såsom en särskildt under nuvarande förhållanden för land och kyrka föga lyckobringande äflan redan för de slitningars skull, densamma vore egnad att framkalla på mera än ett

håll, utan att dock i strid mot klar lag och presterskapets medvetande om sina närmaste åligganden kunna uppnå det afsedda ändamålet.

Huru stor betydelsen af en förfullkomnad statistik hos oss än må erkännas vara, har Domkapitlet dock icke kunnat lämna ur sigte de denna synpunkt öfverlägsna intressen, hvilka genom förslaget realiserande komme att åsidosättas.

På grund af hvad Domkapitlet haft äran anföra finner sig således Domkapitlet

icke kunna understödja det af Centralbyrån i förestående måtto framställda, vidtgående förslaget, liksom Domkapitlet, af enahanda skäl, måste afböja förslaget derom, att presterskapet vid utarbetandet af folkförändrings- och folkmängds-tabellerna skulle åläggas meddela statistiska utredningar till större omfattning, än hvad för närvarande i nämnda afseenden är föreskrifvet.

Då emellertid Centralbyråns sträfvan för befolknings-statistikens hos oss bringande till fullt tids- och ändamåls-enligt skick helt visst förtjänar allt beaktande, tillåter sig Domkapitlet att i detta sammanhang angifva, huru enligt dess tanke det afsedda ändamålet möjligen kunde vinnas utan att dervid kyrkoherdarnas direkta med-arbete behöfde tagas i anspråk. Förutsatt att det nödiga statistiska materialet icke kunde hemtas ur mantalslängderna, hvilka ju, äfven de, utgöra en förteckning öfver landets samtliga innevånare med angifvande af personernas ålder, kön, civilstånd m. m., utan att i alla fall kyrkoböckerna skulle måsta härför anlitas, kunde måhända det afsedda ändamålet lämpligast vinnas genom att Regeringen inom hvarje församling aflönade för uppgiften lämpliga, fullt pålitliga personer, hvilka på tider, då kyrkoböckerna icke behöfvas för dessas egentliga ändamål, ur sagda böcker excerpera de nödiga befunda utdragen och tabellerna; och får i sistnämnda afseende Domkapitlet påpeka, att emedan kyrkoböckerna äro behöfliga å de på landsbygden under hela vårvintern pågående läsförhören de icke vore för nu ifrågakomna ändamål disponibla förrän i slutet af April eller början af Maj månad hvarje år äfvensom att i städerna, på sätt det från Helsingfors anförda exemplet utvisar, samlandet ur kyrkoböckerna af det statistiska materialet åtminstone delvis måste verkställas på för arbete mindre vanliga tider af dygnet.

Herman Råbergh.

E. v. Herten.

A. W. Lyra.

C. F. P. Neovius.

t. f.

Tilastolliselle Päätoimistolle Suomessa.

Tilastollinen Päätoimisto on kirjelmässä viime Elokuun 8 päivältä N:o 608 pyytänyt Tuomiokapitulilta lausuntoa periaatteessa samassa kirjelmässään tekemästään ehdotuksesta, että papisto tähän saakka annettujen vuosi- ja kymmenvuotistaulujen sijasta tästä lähtien antaisivat niinsanotuita nominatiivisia otteita kirkon pää- ja historiakirjoista siinä laajuudessa kuin kirjelmää seuranneet kaavat pääasiallisesti osottavat; ja saa Tuomiokapituli vastaanotettuaan vaatimansa kontrahtikokousten lausunnot sanotusta ehdotuksesta kunnioittaen antaa asiassa seuraava lausunto:

Tilastollisen Päätoimiston yllämainitusta kirjelmästä käy ilmi, että papiston tätä nykyä antamat ja asianomaisesti vahvistettujen kaavain mukaan teke­mät vuosi- ja kymmenvuotistaulut eivät enää vastaa uudenaikaisen tilastollisen tieteen nykyistä kantaa, ne kun eivät enää anna vastausta erinäisiin kysymyksiin, joita tilastollinen tiede on ottanut selvittääkseen, ja päivä päivältä yhä lisääntyviin uusiin kysymyksiin, joihin Euroopan sivistysmaiden tilasto-tieteilijät ilman vaikeutta antavat vastauksen, jonka tähden myöskin Suomen väkilukutilasto useamman muun maan tilastoon verraten on tieteelliseen laajuuteensa nähden jo jäänyt tuntuvasti takapajulle. Asian näin ollen ja että Suomen väkilukutilasto jälleen tulisi ajanmukaiseksi ja vastedes voisi menestyksellä pitää paikkansa muiden sivistyskansojen tilaston rinnalla esittää Tilastollinen Päätoimisto kaksi vaihtoehtoista keinoa: joko että papiston laadittavien taulujen kaavoja yhä uudestaan lisätään ja lavennetaan tilastollisen tieteen vaatimusten mukaan, taikka että taulujen laatimistyö siirretään papiston hartioilta asianomaiselle tilastolliselle virkakunnalle. Näistä keinoista puoltaa Tilastollinen Päätoimisto empimättä jälkimmäistä muun muassa ei vain siitä syystä, että se itse, saatuaan lisätyn määrärahan, voipi ottaa sanotun työn toimittavakseen ja itse voisi pitää huolta siitä, että tieteen vaatimukset tulevat tyydytetyiksi, vaan siitäkin syystä, että siten saataisiin kunnollisempaa ja luotettavampaa työtä. Sillä Tilastollinen Toimisto antaa kirjelmässään sellaisen arvostelun pappien tähän astisesta tilastollisesta työstä, ettei Toimisto suinkaan voi puoltaa tuon työn jatkuvasti uskomista heille, heiltä kun puuttuu halua ja harrastusta siihen, mutta joskus kykyäkin. Olisi ollut syytä otaksua että Tilastollinen Päätoimisto tuollaisen kokemuksen nojalla olisi ehdottanut keinoa, jonka kautta, samalla kuin

tilastollisen tieteen vaatimukset tulisivat tyydytetyiksi, papistokin kokonaan vapautettaisiin vanhoilta ajoilta säilyneestä, mutta sille muutoin kuulumattomasta työstä, joka sitä paitsi ei enää vastaa tarkoitustaan. Niin ei kumminkaan ole tapahtunut, vaan on Päätoimisto kumpasessakin vaihtopuolisessa ehdotuksessaan tahtonut säilyttää tuota työtä, eikä ainoastaan säilyttää, vaan vieläpä sitä yhä vain lisätäkin. Sillä jälkimmäisessä vaihtoehdossa tapahtuisi taulutyön siirto Tilastolliselle Päätoimistolle sillä edellytyksellä että papisto valmiiden taulujen sijasta sanotulle Toimistolle ottaisi toimittakseen erinäisesti sovitettuja eli muodostettuja kopioita, n. s. nominatiivisia otteita kirkon pää- ja historia-kirjoista. Asian oikea laita on kumminkin se että tällaisten nominatiivisten otteiden tekeminen vaatisi moninkertaisesti enemmän työtä kuin nykyiset vuosi- ja kymmenvuotistaulut, eikä papisto, jolle mitään lisättyä palkkaa eli määrärahaa tästä työstä ei liene ajateltu, sentähden millään ehdolla taivu vaihtamaan jälkimmäisiä edellisiin. Jokainen, joka on uudistanut kirkonkirjat ja tehnyt taulut voi noita töitä paremmin arvostella kuin Tukholman tilastollinen päätoimisto. Asialla olisi epäilemättä paljon enemmän valistusta antanut Ruotsin papiston oma lausunto kuin sikäläisen tilastollisen päätoimiston, joka tuskin lienee kelpaava tulkitsemaan sanotun papiston ajatusta asiassa. Ja jos Ruotsin papisto, kuten Tilastollinen Päätoimisto sanoo, on vaihtanut entiset taulut n. s. nominatiivisiin otteisiin, niin heidän ottamisensa tahti kieltäytymisensä ei ole millään tavalla määrääväinen Suomen papistolle. Mutta varoittavampaan esimerkkiin ei Tilastollinen Päätoimisto ole voinut vedota, kuin juuri Ruotsin; sen osottaa vasten tahtoansa kyllin selvästi Tukholman tilastollisen päätoimiston todistuskin. — Mitä taas ensiksi mainittuun vaihtoehtoon tulee, niin on se yhtä mahdoton. Tilastollinen Päätoimisto ei itsekään tahtoisi sitä ehdottaa, koska Päätoimisto myöntää tauluntekijät oikeutetuiksi vihdoinkin vaatimaan rajaa taulukaavojen laventamiselle. Ja sitä aikaa ei tarvitse odottaakaan, sillä se on jo olemassa. Kaavoja, joiden vaatimia tietoja ei voida saada kirkon pää- ja historiakirjoista ilman erityistä tutkimusta eikä kaikkia tietoja edes tutkimuksillakaan, kuten laita on Tilastollisen Päätoimiston kirjettä seuranneissa kaavoissa, ei papisto enää voi hyväksyä taikka ottaa noudattaakseen. Sillä papiston hoitamat kirjat ovat kirkon omia tarpeita varten eivätkä siviilirekisteriä. Ja sitä ei voida vaatia, että kirkon tulisi vieraita tarkoituksia varten, omiensa kustannuksella, muuttaa kirkonkirjansa niihin yhä uusiin malleihin, joita uudet tilastolliset näkökohdat kulloinkin saattavat vaatia. Tähänkin saakka toimitettu tilastollinen työ on jo sekin papistolta riistänyt liaksi paljon aikaa sen varsinaisista tehtävistä, semminkin kun papilliset voimat muutenkin ovat useassa seurakunnassa riittämättömät. Tilastollisen työn lisääminen papistolle ei sentähden enää käy päinsä. Sille täytyy loppu saada, etenkin koska papisto previ-

legioittensa kautta 16 päivältä Lokakuuta 1723 niiden 8:ssa kohdassa on vapautettu luettelokirjoituksista, jotka sen virantoimitusta estävät, jotenka sitä, vastoin sen tahtoa, ei myöskään voida siihen velvoittaa. Seurakunnat palkkaavat pappejaan kokonaan toista tarkoitusta varten; ja se aika on, jo tullut, että kukin työ asetetaan sinne, johon se kuuluu, eikä tilastollinen työkään sovi enää olla kuokkavieraana siellä, minne se ei kuulu.

Tilastolliset tieteen vaatimukset eivät siis voi tulla tyydytetyiksi kumpasellakaan vaihtoehtoisella keinolla, joita Päätoimisto kirjelmässään esittää, vaan on, jos tieteen hyväksi muutos entisessä järjestelmässä on tarpeen, astuttava koko askel. Koko tilastollinen työ, niin hyvin ainesten kokoaminen kuin niiden järjestäminen, on siirrettävä sitä varten palkatulle virkakunnalle ja asian asettaminen sille kannalle ei tarjonne mitään mahdottomuutta.

Jos sitä vastoin kirkon pää- ja historiakirjat niin järjestettyinä, kuin ne seurakunnan ja papiston tarvetta varten nyt ovat taikka vasta voivat tulla järjestetyiksi, tarjoo tilastolliselle tieteelle soveliaista ainesta, niin voivat ne kyllä pastorin kansliassa olla tilastolliseen virkakuntaan kuuluvain henkilöiden käytettävänä niinä aikoina kuin papisto ei niitä tarvitse ja edellytettynä että sanotut henkilöt ovat sellaisia, että niille voidaan uskoa kirjojen käyttäminen.

Edellä mainituista syistä Tuomiokapituli ei ole katsonut tarpeelliseksi tehdä mitään muutosehdotuksia Tilastollisen Päätoimiston kirjelmää seuranneisiin kaavoihin, vaan palauttaa ne semmoisinaan. Kuopion hiippakunnan Tuomiokapitulissa, Oulussa 29 päivänä Marraskuuta 1900.

Juho Rud. Forsman.

Knut Durchman.

Eljas Lönnrot.

Aug. Herckman.

N:o 2546.

SAVONLINNAN HIIPPAKUNNAN
TUOMIOKAPITULI.

SAVONLINNASSA,
Syyskuun 28 päivänä 1900.

N:o 971.

Suomen Tilastolliselle Päätoimistolle.

Kirjeessä 8 päivältä viime Elok. N:o 607 on Päätoimisto pyytänyt Tuomiokapitulin lausuntoa Päätoimiston tekemästä ehdotuksesta, koskeva sitä tapaa, millä Suomen papiston vastaisuudessa tulisi Päätoimistolle antaa ilmoituksia seurakuntain väkilukusuhteista. Tämän ehdotuksen mukaan olisi Suomen papiston, sen sijaan että se tähän asti on joka kymmenes vuosi valmistanut säädettyt taulut seurakuntien väkilukusuhteista ja sitä paitsi vuosittain seurakuntain väkiluku-muutoksia koskevat taulut, vastedes annettava nimikohtaisia ilmoituksia, joka kymmenes vuosi kustakin seurakunnan kirkonkirjoissa löytyvästä henkilöstä, ja niinkään joka vuosi historiakirjoista nimikohtaiset ilmoitukset kaikista kuluneen vuoden alla syntyneistä, kuolleista, avioliittoon vihityistä sekä ulkomaalle ja ulkomaalta muuttaneista henkilöistä, — kaiken tämän siinä laajuudessa ja niine kutakin henkilöä koskevina ilmoituksineen, kuin ehdotus ja sitä seuranneet kaavat likemmin osoittavat. Ja saa Tuomiokapituli, palauttamalla sanotut kaavat, pyydettyinä lausuntonaan esiintuoda seuraavaa:

Tehty ehdotus käy siihen suuntaan, että Suomen papisto joko velvoitettaisiin tahi että se vapaaehtoisesti suostuisi jo ennestään olevien moninaisten kansliatöidensä lisäksi, jotka varsinkin väkirikkaammissa seurakunnissa jo ovat suureksi haitaksi sen vakituiselle toimelle seurakunnan opettajina ja sielunhoitajina, ei ainoastaan joka kymmenes vuosi kirjoittamaan melkein täydelliset jäljennökset seurakuntien kirkonkirjoista, vaan myöskin vuosittain seikkaperäiset jäljennökset käytännössä olevista monista historiakirjoista. Kuinka monessa suhteessa ja kuinka arvaamattomassa määrässä niin suuri lisätyö, kuin tehdyn ehdotuksen käytäntöön panemisesta aiheutuisi, vaikuttaisi papiston vasituisten virkatehtävien laiminlyömiseen, ei Tuomiokapituli tahdo tässä selittää. Tuomiokapituli tahtoo vain ohimennen huomauttaa siitä, kuinka vaikeaksi noiden vasituisten virkatehtävien tunnollinen täyttäminen jo kauvan aikaa maassamme vallinneen ja, kuten näkyy, yhä vaan pitkittyvän papinpuutteen tähden jo nyt on käynyt varsinkin väkirikkaammissa seurakunnissa, joissa usein jo korkeaan ikäänkin joutunut pappi ei ole voinut saada itselleen apulaista. Ja samasta syystä löytyy myöskin maassamme seurakuntia, joissa yhden papin täytyy toimittaa kahden virkaa, vieläpä suuri joukko kappeliseurakuntia, joissa ei ole yhtään pappia, vaan joissa emäseurakunnan pappi eli papit oman virkansa ohessa käy-

vät, sikäli kuin ennättävät, papillista virkaa toimittamassa. Kuinka paljon väkilukuunsa nähden alitukseen kasvavat ja varsinkin jo ennestään suuret seurakunnat tästä epäkohdasta kärsivät, on maamme Tuomiokapitulille kyllin tunnettua. Ja jo siitä syystä ei Tuomiokapituli voi katsoa ehdotusta, että papiston jo ennestään useinkin liian raskasta taakkaa lisättäisiin niin paljon aikaa ja vaivaa vaativalla työllä, kuin edellä mainittujen nimikohtaisten luetteloiden kirjoittaminen tuottaisi, muuksi kuin suuressa määrässä kohtuuttomaksi. Sillä näiden kirjoittaminen ei suinkaan ole mikään helppo työ eikä lyhyessä ajassa toimitettu, vaan menee jo yksistään kirkonkirjain jäljentämiseen, siinäkin tapauksessa että tätä työtä voisi yhtämittaa toimittaa, suuremmissa seurakunnissa useampia kuukausia ja niinkään vaatisi historiikirjain jäljentäminen, siinä muodossa varsinkin kuin ehdotetut kaavat ovat, melkein saman verran aikaa. Mutta tämmöinen yhtämittäminen jäljennystyö käy varsinkin väkirikkaammissa seurakunnissa aivan mahdottomaksi, — siksi suuri on jokapäiväinen kansialiike niissä. Tämän ohessa on huomioon otettava myöskin se seikka, että juuri siihen aikaan, kuin tällaiset jäljennökset olisi kirjoitettava, käytännössä olevat kirkonkirjat tarvitaan henkipanoissa ja kyläluvuilla, joita viimeksi mainittuja suuremmissa seurakunnissa, ennättääkseen niitä talven aikana toimittaa, aljetaan jo Tammikuun keskipaikoilla ja jotka sitte yhtämittaa kestävät myöhään keväeseen asti. Yhtävähän kuin papiston siis niiden kestäessä olisi mahdollistakaan itsensä toimittaa tuota jäljennystyötä, yhtä vähän voi sitä joku toinenkaan henkilö siihen aikaan tehdä. Näiden jäljennösten kirjoittaminen taas muina aikoina »vähitellen» ja mahdollisina »lomahetkinä» siirtäisi jäljennösten valmiiksi joutumisen aivan epämääräiseen aikaan, sillä papisto ei voi eikä sen tule laiminlyödä monia vasituisia virkavelvollisuuksiaan sellaisen pitkävetäisen työn tähden kuin mainitut jäljennökset vaativat. —

Mitä sitten tulee siihen että papisto voisi ottaa jonkun muun henkilön kysymyksessä olevia jäljennöksiä kirjoittamaan, kohtaa tätäkin ehdotusta suuret vaikeudet. Ei ole nimittäin ensinkään varmaa, että sellaisia henkilöitä ainaakaan maaseudulla kaikkialla olisi löydettävissä, jotka kykenisivät tahi, jos kykenisivät, ennättäisivät omilta töiltään ja juuri siihen aikaan kuin kirkonkirjat olisivat enemmän jouten, tähän toimeen. Eikä papisto myöskään voi uskoa ja jättää kirkonkirjojaan yhtä vähän kuin historiikirjojakaan minkä henkilön tahansa käsiin, edesvastauksessa kun se on siitä että näitä kirjoja hyvästi hoidetaan ja että ei mahdollisia väärennyksiä niihin tehtäisi. —

Vielä on Tuomiokapitulin jotain mainitseminen oheenliitetystä kaavoista vuotuisia nimikohtaisia ilmoituksia varten syntyneistä, kuolleista, avioliittoon vihityistä sekä ulkomaalle ja ulkomaalta muuttaneista. Kysymyksessä olevissa kaavoissa vaaditaan kaikista näistä henkilöistä tietoja sellaisiakin, joita käytännössä olevista historiikirjoista ei voi saada. Niin esim. vihittyjen historiikirjassa

ei ole mitään sarekettä, joka osottaisi onko leski nyt mennyt 2:seen, 3:teen j. n. e. avioliittoonsa, tai onko henkilö sitä ennen saanut erokirjan jostakin edellisestä avioliitosta. Kuolleiden historiakirjassa taas ei löydy sarekettä, joka naineista ilmoittaisi, kuinka monta vuotta nyt kuoleman kautta lakannut avioliitto on kestänyt ja kuinka monta lasta (lukuunottamalla kuolleenä syntyneetkin) nyt kuoleman kautta lakanneessa avioliitossa on syntynyt. Niinkään ei kastettujen historiakirjassa ole sarekettä lapsen isän syntymävuodelle eikä äidinkään, ollen viimeksi mainitun ikämäärä ainoastaan siihen merkitty, ovatko lapsen vanhemmat serkuksia ja kuinka monta lasta kumpaakin sukupuolta erikseen (kuolleenä syntyneetkin huomioon otettuina) he nykyisessä avioliitossaan ovat aikaisemmin synnyttäneet. Yhtävähän on äpärälasten synnyttäjästä historiakirjaan merkitty, monesko lapsi heille nyt on syntynyt. Näitä nyt mainittuja asianhaaroja ei ole historiakirjoihin merkitty syystä, ettei tällaisia tietoja ole koskaan ennen vaadittu eikä ole kirkolliselle kirjanpidolle tarvittu enemmän ennen kuin nytkään. Lukuunottamatta sitä ääretöntä vaikeutta ja vuosimääriä kestäväää työtä kuin varsinkin suurissa seurakunnissa syntyisi siitä, että kaikkiin naineihin ja leskiin nähden olisi otettava selkoa edellämainituistakin kohdista, läpikäymällä kunkin tällaisen henkilön tähden vanhoja kirkonkirjoja ja historiakirjoja edellisiltä ajoilta, käy tämä aivan mahdottomaksi niihin moniin nähden, jotka vuosien kuluessa jo seurakuntaan muuttaessaan ovat olleet naineita tai leskiä. Mainittava on tämän yhteydessä myöskin, että Tuomiokapitulien arkistoissa löytyy ennestään suuret varastot valmiiksi painettuja historiakirjain blanketteja, joiden painattaminen on tullut kalliiksi, ja, jotka jäisivät käyttämättömiksi, jos uusia historia kirjakaavoja edellä kerrottujen tietojen merkitsemistä varten vastaisuudessa vaaditaan.

Huomioonsa ottamalla kaikki nämä edellä kerrotut kohdat, saa Tuomiokapituli lopullisesti muodostaa pyydetyn lausuntonsa seuraaviksi ponsiksi:

1:o) että Tuomiokapituli, silmällä pitäen papiston varsinaista tehtävää, ei voi yhtyä kannattamaan Tilastollisen Päätoimiston laajalle menevää ehdotusta, se kun niin suuressä määrässä tulisi lisäämään kirkkoherrojen ja muiden kirkolliseen kirjanpitoon velvoitettujen pappien kansliatöitä, että heidän varsinaiset päälliset virkatoimensa siitä suuresti kärsisi, ja

2:o) että Tuomiokapituli edellä sanotusta syystä, ja kun käytännössä olleista kirkonkirjoista samoin kuin historiakirjoistakaan ei voida antaa kaikkia niitä tietoja, joita Tilastollinen Päätoimisto antamsiaan kaavoissa haluaa ja varsinkin siihen nähden, että kaikki nuo nimikohtaiset ilmoitukset olisi annettavat aikana, jona papiston on aivan mahdoton niitä valmistaa, myöskään ei voi kannattaa sitä, että papistoa velvoitettaisiin antamaan laajempia tilastollisia selvityksiä joka kymmenes vuosi seurakuntain koko väkiluvusta ja vuosittain väkiluvun muutoksista, kuin mitä tätä ennen on näissä suhteissa ollut säädettyinä.

Juuso Hedberg.

Em. Saurén.

M. Evert Forsström.

Till Hans Kejsersliga Majestät

från Statistiska Centralbyrån,
underdånigst.

Hos Eders Kejsersliga Majestät vågar Statistiska Centralbyrån
härjemte i djupaste underdånighet föreslå:

1:o att landets presterskap och församlingsföreståndare från och med redogörelsen för 1901 d. v. s. från ingången af år 1902, befrias från skyldigheten att i enlighet med stadgandena i Eders Kejsrerliga Majestäts Nådiga Förordning af den 22 Februari 1877 och Kejsrerliga Senatens bref af samma dag årligen upprätta *tabeller* öfver födde, döde och vigde samt in- och utflyttade; äfvensom, i sammanhang dermed,

2:o att nämnda myndigheter i stället måtte åläggas, att enhvar för sin församling afgifva årligen från och med nämnda tid *nominativa förteckningar* öfver födde, döde och vigde samt från och till utlandet in- och utflyttade under loppet af närmast föregående år enligt formulär, som af Eders Kejsrerliga Majestäts Senat för Finland finge närmare fastställas; — och anhåller Statistiska Centralbyrån i lika underdånighet att såsom motiv till dessa förslag få anföra följande:

Alltsedan statistiska data rörande Finlands folkmängdsförhållanden och dess förändringar blifvit regelbundet insamlade, eller sedan medlet af 1700-talet, hafva desamma afgifvits i tabellarisk form, sålunda att församlingarnas presterskap, hvar och ett för sin församling, efter utgången af hvarje år eller en viss period ifyllt vissa genom statens försorg presterskapet tillhandahållna formulärblanketter, hvilka sedermera genom förmedling och efter granskning af kontraktsprostarne och domkapitlen tillställts den regeringsmyndighet, som i sista hand varit ombetrodd dessa tabelluppgifters slutliga sammanställning och offentliggörande. De tabellformulär, som senast fastställts att gälla för de sålunda insamlade uppgifterna öfver födde, döde, vigde, samt in- och utflyttade, äro af den 22 Februari 1877.

Ett enahanda tabellariskt system, som det finska, har genomgående varit tillämpadt i hela det öfriga Europa under äldre tid och följes ännu i särskilda land, såsom veterligen Danmark, Frankrike, Nederländerna och Belgien. I de flesta öfriga land har det deremot ersatts af ett list- eller kortsystem, hvilket består deri, att hvarje dödsfall, födelse eller vigsel inskrifves i ordningsföljd i en nominativ förteckning eller å ett särskildt kort, hvilka listor eller kort derefter öfversändas till vederbörande centralmyndighet i och för bearbetning och sammanställning.

Skälen till att tabellsystemet öfvergifvits erkännas öfverallt hafva varit:

1:o omöjligheten att noggrannare kunna kontrollera riktigheten af de afgifna uppgifterna; samt

2:o omöjligheten att föra statistiken framåt i vetenskapligt hänseende längre, än hvad de i de gifna tabellformulären ingående sifferkombinationerna tillåta, — hvilka sifferkombinationers ökande åter är begränsadt genom vederbörande tabelluppgörarens motvilja att underkasta sig en ytterligare utvidgning af tabellformulären och en dermed sammanhängande ökning af det statistiska ar-

bete, som med en dylik utvidgning är förenadt. Genom att, såsom det s. k. list- eller kortsystemet åsyftar, öfverflytta all bearbetning och kombination till sjelfva centralmyndigheten och gifva denna ett tillräckligt utförligt material i handen har man, såsom erfarenheten numera ådagalagt i de land, hvilka tillämpat denna metod, till full belåtenhet lyckats aflägsna nyssnämnda tvänne brister och grundlagt för folkmängdsförändringsstatistiken en ny framtid med vidsträckta utvidgade undersökningsfält, utan att arbetet för vederbörande med primäruppgifternas anskaffande väsentligen ökats. Det må nämnas, att i Sverige, der förändringen genomfördes redan 1860, vederbörande presterskaps tillfredsställelse med densamma intygats varit allmän. Presterskapets sysslande med det statistiska primärmaterialets åstadkommande har nämligen förbytt från ett rent statistiskt göra, till hvars utförande i flertalet fall lust och intresse, men någongång äfven förmåga saknats, till en enkel afskrifning, hvars utförande kunde anförtros hvilken som hälst skrifkunnig person, under förutsättning att vederbörande kyrkoboksregister äro förda med tillbörlig omsorg och enligt för ändamålet lämpade formulär.

Genom öfvergången från tabell- till list- eller kortsystemet eller med andra ord till en centralisation af hela arbetet med uppgifternas bearbetning, måste emellertid de direkta utgifterna för den myndighet, som öfvertager bearbetningsarbetet, i icke obetydlig mån stiga. Ty det arbete, som åtgått till de församlingsvis upprättade tabellernas sammanställning, hvilket af vederbörande presterskap och församlingsföreståndare utförts utan särskild ersättning, koncentreras nu hos centralmyndigheten, hvars arbetspersonal derfor naturligtvis måste ökas. Dock måste de härför ökade kostnaderna anses i icke ringa grad uppvägas af de fördelar förändringen medför, bland hvilka fördelar främst måste medräknas den icke oväsentliga lättnad, som otvifvelaktigt tillkomme presterskapet och församlingsföreståndarene genom deras befriande från det för deras värksamhet tämligen främmande statistiska arbete, som åtföljer de nu gällande tabellernas sammanställande.

Från rent vetenskaplig synpunkt är förändringens genomförande en trängande tidens fordran. Ty de anspråk på folkmängdsförändringsstatistiken, som från vetenskaplig sida redan uppställt, hafva de olika kulturländerna småningom sökt tillmötesgå. Med bibehållandet af det tabellariska systemet kan Finland emellertid icke, utan att synnerligen starkt öka presterskapets och församlingsföreståndarenes arbete, följa de öfriga landen efter. Och på ett vidare ökande af sitt statistiska tabellarbete torde landets presterskap icke gå in, såsom framgår af närslutna af Centralbyrån hos domkapitlen senaste år gjorda förfrågan rörande införandet af nominativa förteckningar i stället för såväl de närvarande decennii uppgifterna angående folkmängden som de årliga uppgifterna rörande

folkmängdsförändringarna. Det bör framhållas, att Finlands folkmängdsförändringsstatistik, hvilken dock jemte Sveriges har den fördelen att arbeta med ett material, hvars tillförlitlighet torde vara bland det yppersta, hvad något land kan uppvisa, på grund af det herrskande tabellsystemet och svårigheten af dess vidare utvidgning, i vetenskaplig omfattning blifvit betydligt efter de flesta öfriga lands i Europa.

Någon erfarenhet, i hvilken mån genom förändringens genomförande Centralbyråns utgiftsstat borde ökas, föreligger icke. Centralbyrån vågar därför underdånigst anhålla att efter första årets förlopp få afgifva definitivt förslag i detta hänseende. För första året har Centralbyrån dock efter ungefärlig uppskattning beräknat arbetsökningen vid byrån erfordra ett tillskott af förslagsvis 8 000 mark för anställande vid Centralbyrån af extra räknebiträden, och torde denna summa icke kunna anses onödigt använd, då det gäller att bibehålla åt landet en vetenskaplig rangplats, som det under motsatt förhållande otvifvelaktigt kommer att förlora. Beträffande omfånget af de föreslagna nominativa förteckningarna anhåller Centralbyrån att få underdånigst bilägga närslutna sex med N:o I—VI betecknade formulärblanketter samt framhålla, att de sakförhållanden, som enligt dem böra meddelas, utan svårighet böra framgå ur anteckningarna i kyrkans böcker och längder så vidt desamma äro med omsorg förda, med undantag af uppgiften beträffande ordningsföljden af giftet vid omgiftes ingående, hvilken uppgift emellertid af vederbörande utan svårighet vid lysningens uttagande torde kunna erhållas.

I händelse därför Eders Kejsrerliga Majestät nådigst ville bifalla till den nu föreslagna förändringen beträffande afgifvandet af de årliga uppgifterna öfver födde, döde, vigde, samt från och till utlandet in- och utflyttade, vågar Statistiska Centralbyrån i djupaste underdånighet föreslå följande i sammanhang med förändringens genomförande stående åtgärder.

1:o Landets presterskap och öfriga församlingsföreståndare åläggas att hvarje år efter det kyrkoböckerna för det förflutna året afslutats eller icke förr än efter utgången af Februari månad samt icke senare än före utgången af Mars månad enligt af Kejsrerliga Senaten särskildt faststald anvisning uppgöra samtliga äskade nominativa utdrag äfvensom dertill hörande sammandrag af förändringarna under närmast föregående år samt omedelbart efter nämnda tid insända desamma till vederbörande högre myndighet för att af denna genom domkapitlens förmedling till Statistiska Centralbyrån i fullgodt skick vidare befordras; och skall formulär till ofvannämnda utdrag äfvensom sammandrag vederbörande presterskap och församlingsföreståndare af Centralbyrån på statens bekostnad tillhandahållas; samt

2:o att anslaget till räknebiträden i Statistiska Centralbyråns årsstat förhöjes med förslagsvis 8,000 mark att utgå under år 1902.

Enär vid ingången af hvarje nytt år en snabb kännedom om folkmängdsförändringarnas resultat ofta är påyrkad och äfven af betydelse i många hänseenden, vore derjemte önskligt att presterskapet och församlingsföreståndarene skulle omedelbart vid nyårets ingång eller senast den 7 Januari meddela direkte till Statistiska Centralbyrån en kort summarisk uppgift enligt närslutna formulär N:o VII öfver antalet under det tilländalupna året födde och döde samt in- och utflyttade, för att af Centralbyrån omedelbart läggas till grund för ett i Finlands Officiella Tidningar ingående förelöpande meddelande om landets folkmängd vid det ingångna årsskiftet. För att möjliggöra en så snabb kontroll som möjligt af de inkomna uppgifterna och derigenom ett påskyndande af det statistiska resultatets slutliga offentliggörande vågar Centralbyrån dessutom, underdånigst hemställa, huruvida icke presterskapet och församlingsföreståndarene kunde erhålla fribrefsrätt för sin brevexling med Statistiska Centralbyrån i tjänstefrågor rörande folkmängdsförändringarna. Helsingfors, af Statistiska Centralbyrån, den 29 Maj 1901.

A. Boxström.

A. G. Fontell.

N:o 252.

Anvisning beträffande uppgörandet af de nominativa utdragen öfver födde, döde, vigde samt från och till utlandet in- och utflyttade.

1. Presterskapet i hvarje särskildt kyrkogäll uppgör, enligt formulärets föreskrift, enhvar utdragen för sin församling med anteckning i rubrikerna af församlingens namn äfvensom till hvilket pastorat, prosteri och län den hör. Der stads- och landsförsamlingar äro förenade, uppgöras skilda utdrag samt dertill hörande sammandrag för hvardera. Är en församling belägen inom två eller flere län, uppgöras särskildt utdrag och tillhörande sammandrag. Och för icke lutherska församlingar, såsom grek.-ortodoxa, rom.-katolska, baptistiska, metodistiska m. fl., hvars medlemmar äro spridda öfver två eller flere lutherska socknar eller kapell, äfvensom för Soanlaks lutherska pastorat, hvars medlemmar äro utbredda öfver flere grekisk-ortodoxa socknars område, böra förteckningarna uppgöras med hänseende fäst vid den förtecknades boningsort, så att samtliga antecknade, som äro att hänföras under samma socken eller kapell, upptagas efter

hvarandra under nämnda ords rubrik, hvarjämte äfven uppgifterna öfver de in- och utflyttade ordnas efter de enskilda församlingsdelarna.

2. Utdragen samt till dem hörande sammandrag uppgöras för moderkyrkoförsamlingen af kyrkoherden samt för kapell, annex eller bruksförsamlingen af vederbörande kapellan eller predikant. Samtliga utdragen och sammandragen böra uppgöras efter det kyrkoböckerna för föregående år afslutats, dock icke förr än efter utgången af Februari månad samt icke senare än före utgången af Mars månad, och kapellanernas utdrag samt sammandrag böra vara insända till kyrkoherden innan utgången af sistnämnda tid. Kyrkoherden insänder kapellanernas utdrag och sammandrag, behörigen granskade, jemte moderkyrkoförsamlingens innan medlet af April månad till kontraktsprosten, som derefter inom utgången af samma månad tillställer samtliga utdrag samt dem åtföljande sammandrag domkapitlet, hvilket derefter senast den 15 Maj öfversänder desamma till Statistiska Centralbyrån.

3. Hvarje utdrag och sammandrag underskrifves af sin författare och förses äfven med påteckning af den, som granskat detsamma. Kyrkoherden granskar kapellanernas utdrag och sammandrag, kontraktsprosten kyrkoherdarnes och domkapitlet kontraktsprostarnes. Finnes fel, återsändas utdragen och motsvarande sammandrag genast till rättelse.

4. Samtliga utdrag uppgöras endast i ett exemplar, men sammandragen deremot i tvänne, af hvilka senare det ena, efter verkställd granskning, återsändes för att i församlingens arkiv förvaras. Till prosteri- och pastorsarkivet inlemnas derjemte af vederbörande kontraktsprost eller kyrkoherde ett bestyrkt sammandrag af samtliga till prosteriet eller pastoratet hörande församlingars sammandrag, i hvilka summorna för prosteriet och pastoratet utföras.

5. I Formuläret II antecknas endast de födde, hvilka ha hemortsrätt i församlingen. Barnaföderskorna upptagas sålunda alltid endast i den församlings tabell, der de af dem framfödda barnen ingå, äfven om de sjelfva tillhöra annat kyrkosamfund. Tvillingar, trillingar o. s. v. införas efter hvarandra, hvarvid äfven dödfödt foster upptages på sin rad, å hvilken de detsamma gällande uppgifterna införas, samt förenas med klammer (L; jemf. exemplen). Med dödfödt foster menas sådant, som framföds utan lif. Åldersuppgifterna i koll. 13 och 14 uttryckas med siffror; dag och månad i bråktal, hvarvid nämnrän anger månaden.

6. I utdraget öfver döde, formuläret III, antecknas endast de döde (icke dödfödde), hvilka vid dödsfallet tillhört församlingen. Om möjligt anföres den dödes speciella sysselsättning i ett yrke. Beträffande åldersuppgifterna gäller den för formuläret II gifna anvisningen. Den dödes civilstånd angifves med bokstäfverna og. (= ögift), g. (= gift), e. (= enkling eller enka) och fr. (= från-

skild). Dödssjukdomen eller -orsaken angifves med åberopande af läkares eller barnmorskas attest, i fall sådan finnes (Jemf. exemplen). I annat fall bör svaret afgifvas enligt nedanstående dödsorsaksförteckning.

7. I formulären IV och V angifves åldern på enahanda sätt, som rörande åldersuppgiften i formuläret II är sagdt.

8. Det vigda paret upptages endast i utdraget för den församling, der bruden är kyrkskrifven. Åldern angifves såsom i anvisningen för formuläret II är sagdt.

9. Om inga förändringar under året inträffat, återsändas dock resp. blanketter med påteckning derom.

Förteckning öfver dödsorsakerna.

1. Tarmtyfus, Typhus abdominalis.
2. Fläcktyfus » exanthematicus.
3. Frossa, Febris intermittens (sumpfeber).
4. Smittkoppor, Variolae.
5. Messling, Morbilli.
6. Skarlakansfeber, Scarlatina.
7. Kikhosta, Pertussis.
8. Halsröta och strypsjuka, Diphteria & Laryngitis crouposa.
9. Influenza, Influenza.
10. Asiatisk kolera, Cholera asiatica.
11. Inhemsk » » nostras.
12. Andra epidemiska-sjukdomar, Alii morbi epidemici.
13. Lungsot, Tuberculosis pulmonum.
14. Tuberkulös hjärnhinneinflammation, Meningitis tuberculosa.
15. Tuberkulos i andra organer, Tuberculosis aliorum organorum.
16. Kräfta och andra elakartade svulster.
17. Hjärnhinneinflammation, Meningitis simplex.
18. Hjärnslag, hjärnblödning, hjärnuppbljudning, Apoplexia, haemorrhagia et emollitio cerebri.
19. Hjärtfel, Vitium cordis.
20. Akut luftrörskatarr, Bronchitis acuta.
21. Kronisk » » chronica.
22. Lunginflammation, Pneumonia acuta.
23. Sjukdomar i magsäcken (utom kräfte), Morbi ventriculi excepto cancro.
24. Diarre och tarmkatarr (under 2 år), Diarrhoe et enteritis.
25. Bräck, Herniae, och andra hinder i tarmkanalen.
26. Lefverskrumpning, Cirrhosis hepatis.
27. Njurinflammation och Bright's sjukdom, Nephritis et Morbus Brightii.

28. Svulster, utom kræfta, och andra sjukdomar i kvinnliga könsorganen.
29. Barnsängsfeber, (feber, bukhinneinflammation, veninflammation), Septicaemia puerperalis (febris, peritonitis, phlebitis puerperalis).
30. Andra sjukdomsfall under hafvandeskapet och förlossningen.
31. Medfödd svaghet och bildningsfel.
32. Ålderdomssvaghet, Marasmus senilis.
33. Fall af våldsam död (icke själfmord). Sättet hvarpå dödsfallet inträffat, angifves genom anteckning af följande orsaker:
 1. Kväfning.
 2. Drunkning.
 3. Os.
 4. Brännsår och ihjälbrinnande.
 5. Krossning eller fall.
 6. Åskslag.
 7. Ihjälfrysning.
 8. Svält.
Vådaskott.
 9. Barnamord.
 10. Annans handaverkan (utom barnamord).
 11. Starka drycker.
 12. o. s. v.
34. Själfmord. Sättet angifves genom anförande af följande orsaker:
 1. Hängning.
 2. Dränkning.
 3. Gift.
 4. Skott.
 5. o. s. v.
35. Andra sjukdomar.
36. Okända eller ej uppgifna sjukdomar.

Formuläret 1.

Summarisk redogörelse för folkmängdsförändringarna i
 församling af prosteri,
 stift, län år 190.....

Anm. Är en församling belägen inom två eller flere län, afgifves särskild redogörelse för hvarje länsdel.

	Mankön.	Kvinnkön.	Summa.
Lefvande födde ¹⁾ (Summan bör öfverensstämma med antalet födde enligt utdraget, Formulär II)			
Inflyttade från annan församling i Finland			
Inflyttade med flyttningsbetyg från utlandet (Summan bör öfverensstämma med antalet inflyttade enl. utdraget, Formulär IV) :.....			
<i>Summa folkökning</i>			
Döde ¹⁾ (icke dödfödde). (Summan bör öfverensstämma med antalet döde enl. utdraget, Formulär III)			
Utflyttade till annan församling i Finland			
Utflyttade med vederbörligt tillstånd till främmande land. (Summan bör öfverensstämma med antalet utflyttade enl. utdraget, Formulär V)			
<i>Summa folkminskning</i>			
Skilnaden, utvisande folktillväxten (folkminskningen) i församlingen under året, utgör			

..... den Mars 190.....

N. N.

¹⁾ Bland dessa upptagas endast födde eller döde, som räknas till församlingen.

Formuläret II.

Utdrag ur dopboken i församling af lään år 190 prosteri och stift,

Anm. I detta utdrag antecknas endast de födde, hvilkas föräldrar äro kyrkskrifna i församlingen. Är en församling belägen inom två eller flere lään, afgifves särskild förteckning för hvarje länsdel.

Löpningsnummer	i denna förteckning.	i dopboken.	Barnets födelse	Barnets kön.	Huruvida barnet är		Faderns, eller vid oäkta födelse, inoderus yrke, tjänst eller näring.	Moderns födelseår, månad och dag, (uttryckas med siffror, dag och månad i bråktal, hvarvid nämnaren anger månaden).	Faderns födelseår, månad och dag (uttryckas med siffror, dag och månad i bråktal, hvarvid nämnaren anger månaden).	Barnets födelseort.	Anmärkingar. (Hittebarn o. s. v.)
					Huruvida barnet är	Huruvida barnet är					
			månad. (bokstäfver.)	kvinnekön.	öakta.	dödfödt.					
			dag. (siffror.)	mankön.	äkta.	levvande födt.					
		Barnets för- och tillnamn.									
1	Anna Hiltunen	20	Maj	—	1	—	Möbelsnickare	18 ³ / ₅ 70	18 ⁴ / ₇ 75	Åbo	Karuna
2	Eva Joutsu	»	»	—	1	—	Torpare	18 ² / ₂ 50	18 ³ / ₄ 60	Tav.	Loppis
3	Ali »	»	»	1	—	—					
4	Dödfödt foster	»	»	1	—	—	Strykerska	—	18 ³ / ₆ 76	»	Wånå
5	Hannes Gås	21	»	1	—	—					
6	Alexandra Tuppari	»	»	—	?	—	?	?	?	?	?
											Hittebarn; upptogs i denna socken ² / ₆ , troligen endast par dagar gammalt.

Tvillingar, tvillingar o. s. v. införas efter hvarandra (hvarvid äruv dödfödt foster erhåller sin nummer och rad, å hvilken dess motsvarande uppgifter införas med klammer ()).

Formuläret III.

Utdrag ur boken öfver döde i församling af prästeri och stift,
 län år 190

Anm. I detta utdrag antecknas endast de döde (icke dödfödde), hvilka vid dödsfallfallet varit kyrkskrifna i församlingen.
 Är en församling belägen inom två eller flere län, afgifves särskild förteckning för hvarje länsdel.

Löpningsnummer	i denna förteckning.	i de dödes bok.	Den dödes yrke eller näring. (Om möjligt anföras den speciella sysselsättningen i yrket. För barn under 15 år faderns eller moderns yrke eller, om barnet saknar föräldrar, dens yrke, i hvars vård barnet varit öfverlennadt.)	Döds-		Födelseår, månad och dag. (Uttryckes med siffror och bråkdel för månad och dag, hvarvid nämnaren anger månaden.)	Den dödes civilstånd d. s. huruvida ogift, gift, enkling, enka eller fränskid. (Uttryckes med o., g., e., fr.)	Dödsorsaken eller orsak (hvarvid läkares eller barnmorskas attest åberopas i fall sådan finnes, eller i annat fall bör svaret afgifvas enligt fastställd dödsorsaksförteckning. Vid självmord uppgifves sättet eller medlet, hvarigenom självmordet skett; likaså vid olycksfall.)	Dödsorten lännet (3 första bokstäfverna anföras).	För barn under 5 år, huruvida födt		Anmärkingar.
				månad.	dag.					Äkta.	Öäkta.	
1	Anton Alrot		Den dödes yrke eller näring. (Om möjligt anföras den speciella sysselsättningen i yrket. För barn under 15 år faderns eller moderns yrke eller, om barnet saknar föräldrar, dens yrke, i hvars vård barnet varit öfverlennadt.)	20	Maj	18 ³ / ₁₀ 50	fr.	slag (attest ³ / ₁₀ 00)	Åbo	—	—	
2	Amanda Silvi		Den dödes yrke eller näring. (Om möjligt anföras den speciella sysselsättningen i yrket. För barn under 15 år faderns eller moderns yrke eller, om barnet saknar föräldrar, dens yrke, i hvars vård barnet varit öfverlennadt.)	»	»	18 ⁵ / ₆ 70	g.	barnsbörd (»)	Ule.	—	—	
3	Jubo Karhu		Den dödes yrke eller näring. (Om möjligt anföras den speciella sysselsättningen i yrket. För barn under 15 år faderns eller moderns yrke eller, om barnet saknar föräldrar, dens yrke, i hvars vård barnet varit öfverlennadt.)	»	»	18 ¹ / ₁ 75	og.	sjelfmord (hängning)	Kuo.	—	—	
4	Liisa Huidén		Den dödes yrke eller näring. (Om möjligt anföras den speciella sysselsättningen i yrket. För barn under 15 år faderns eller moderns yrke eller, om barnet saknar föräldrar, dens yrke, i hvars vård barnet varit öfverlennadt.)	21	»	18 ⁴ / ₆ 99	og.	koppor	»	—	—	öä.

Formuläret V.

Utdrag ur förteckningen öfver från församling af
 prosteri och stift,
 län med vederbörligt tillstånd till utlandet år 19.... utflyttade.

Anm. Är en församling belägen inom två eller flere län, afgifves särskild förteckning för hvarje länsdel.

Löpande nummer.	Den utflyttandes för- och tillnamn samt yrke. (Vid en familjs utflyttning anføres först familjefadern (resp. modern) samt derefter i ordningsföljd de öfriga familjemedlemmarne, enhvar på sin rad.)	Mankön.	Kvinnkön.	Födelseår, månad o. dag. (Dagen och månaden uttryckas genom bråktal, hvarvid nämnaren anger månaden.)	Civilstånd			Landet, till hvilket utflyttningen skett.
					ogift.	gift.	enking, enka. fränskiid.	

Formulär VII.

Insändes till Statistiska Centralbyrån
senast den 7 Januari.

Förelöpande redogörelse för folkmängdsförändringarna i
församling af prosteri stift,
..... län år 190.....

Anm. Är en församling belägen inom två eller flera län, afgifves särskild redogörelse för
hvarje länsdel.

	Mankön.	Kvinnkön.	Summa.
Lefvande födde ¹⁾			
Inflyttade till församlingen			
<i>Summa folkökning</i>			
Döde ¹⁾ (icke dödfödde)			
Utflyttade från församlingen			
<i>Summa folkminskning</i>			
Skilnaden, utvisande folktillväxten (folkminskningen) i församlingen under året, utgör			

..... den Januari 190.....

N. N.

¹⁾ Bland dessa upptagas endast sådana födde eller döde som räknas till församlingen.

Till Hans Kejsersliga Majestät,

från Domkapitlet i Åbo erkestift,
underdånigst.

Uti remiss af den 8 sistlidne Juni har Eders Kejsersliga Majestäts Senat för Finland genom Dess Ecklesiastikexpedition anbefalt Domkapitlet att inkomma med underdånigt förslag att landets presterskap och församlings-

föreståndare från och med ingången af år 1902, med befrielse från skyldigheten att i enlighet med stadgandena i Eders Kejslerliga Majestäts nådiga förordning den 22 Februari 1877 och Kejslerliga Senatens bref af samma dag årligen upprätta tabeller öfver födde, döde och vigde samt in- och utflyttade, måtte åläggas att i stället afgifva årligen från och med nämnda tid nominativa förteckningar öfver födde, döde och vigde samt från och till utlandet in- och utflyttade under närmast föregående år enligt formulär, som af Eders Kejslerliga Majestäts Senat för Finland finge närmare fastställas; och jemte det Domkapitlet för egen del icke har något emot att Statistiska Centralbyråns berörda underdåniga förslag vunne nådigt godkännande, finner Domkapitlet dock att presterskapet genom nämnda förslag åvärfves åligganden, hvarom nämnes i 8 punkten i presterskapets privilegier af 16 Oktober 1723, hvarför Domkapitlet anser nödigt att presterskapets mening i saken inhämtas å synodalmöten, förrän Statistiska Centralbyråns förslag fastställas, i anseende hvar till och enär synodalmöten åtminstone icke förrän under instundande år kunna hållas, de af Statistiska Centralbyrån föreslagna förändringarna icke från och med innevarande år kunde komma till tillämpning.

Åbo, den 25 juli 1901.

I. M. Tallgren.

E. Haänula.

V. Lindberg.

T. f.

Till Hans Kejsersliga Majestät

från Domkapitlet i Borgå stift
underdånigst.

Medelst remissresolution från Ecklesiastikexpeditionen i Eders Kejsersliga Majestäts Senat för Finland af den 23 nyssvikne september har Domkapitlet anbefallts att inkomma med underdånigt utlåtande i anledning af

Statistiska Centralbyråns underdåniga förslag, att landets presterskap och församlingsföreståndare från och med ingången af år 1902, mot befrielse från åliggandet att årligen på grund af kyrkoböckerna enligt föreskrifna formulär afgifva summariska uppgifter öfver de föregående år timade folkmängdsförändringarna, måtte åläggas att i stället årligen från och med nämnda tid uppgöra nominativa förteckningar öfver samtliga under föregående år födde, döde och vigde samt från och till utlandet in- och utflyttade enligt formulär, som af Eders Kejsrerliga Majestäts Senat för Finland finge närmare fastställas.

Angående förenämnda förslag, innefattande bl. a. presterskapets åläggande att årligen afskrifva de s. k. historieböckerna, har Domkapitlet, med anledning af en af Statistiska Centralbyrån till Domkapitlet riktad skrivelse i ämnet, allaredan satts i tillfälle att yttra sig i en till sagda byrå aflåten svarsskrivelse af den 15 september 1900, hvilket yttrande äfven finnes dessa handlingar bilagdt.

Jämte det Domkapitlet i afseende å nu äskadt utlåtande i djupaste underdånighet anhåller att få hänvisa till sagda yttrande och de däri framhållna skäl af rättslig. ej mindre än af principiell art, på grund. af hvilka Domkapitlet för sin del måstat bestämdt afstyrka förslaget, utbeder sig Domkapitlet i lika underdånighet få såsom sin mening framhålla nödvändigheten af att Statistiska Centralbyråns förslag, sådant det föreligger, i ingen händelse måtte vinna nådig stadfästelse, innan landets presterskap, hvars genom grundlag stadfästade rätt frågan gäller, satts i tillfälle att å stiftsvis föranstaltade synodalmöten sig däröfver uttala.

Remisshandlingarna återställas tillika underdånigst.

E. von Hertzen.

A. W. Lyra.

Hj. Kahelin.

Den 5de Oktober 1901.

SUOMEN
TILASTOLLINEN PÄÄTOIMISTO.

Helsinki, 24 p. marrask. 1909.

Keisarillisen Senaatin Siviilitoimituskunnalle.

N:o 1748.

Armollisen Asetuksen mukaan 22 p:ltä helmik. 1877 on Suomessa lopulla jokaista vuotta, joka päättyy tasaseen kymmenlukuun, papiston laadittava sitä varten vahvistetun kaavan mukaan taulu väkiluvusta kussakin seurakunnassa, ja vuoden 1910 lopulla tulee, tämän asetuksen perusteella, samanlaatuiset väkilukutaulut taas laadittaviksi.

Näiden väkilukutaulujen kautta saadut väestötilastolliset tiedot ovat kuitenkin useissa kohdin osoittautuneet vähemmän luotettaviksi: Seurakuntaelämän höltyminen ja uusien uskontokuntain synty on tuntuvasti jäytännyt sitä pohjaa, kirkollista kirjanpitoa, johon väkilutaulut perustautuvat. Väestön suurempi liikkuvaisuus, varsinkin siirtolaisuus, ovat tämän ohella vieläkin vaikeuttaneet kunnollisen rekisterin pitoa paikkakunnan todellisesta väestöstä. Niinpä onkin väkilukutaulujen ilmoittama väestön summa tuntuvasti eronnut henkikirjojen samaan aikaan ilmoittamasta väkiluvusta. Vihdoin on yhteiskuntarakenteen yhä kasvava monimutkaisuus tehnyt melkein mahdottomaksi saada kysymyksessä olevalla tavalla kunnollista ammattitilastoa aikaan.

Jo aikaiseen ovat nämä puutteellisuudet suuremmissa kaupungeissa astuneet näkyviin ja näissä onkin senvuoksi jo vuodesta 1870 alkaen joka kymmenes vuosi rinnan toimitettu todellisia väenlaskuja. Sikäli kun Suomen maaseuduillakin on kehittynyt väkirikkaita teollisuuspitäjiä ja väestön liikkuvaisuus sielläkin on lisääntynyt, on tähänastinen väestötilasto maaseutuunkin nähden käynyt yhä epäluotettavammaksi. Myöskin henkikirjojen ja kirkonkirjojen ilmoittaman väkiluvun ero on jatkuvasti suurentunut.

Kaikkeen tähän nähden on Tilastollisen Päätoimiston mielestä katsottava välttämättömäksi, että v. 1910 todellinen väenlasku ulotetaan koko maata käsittäväksi, eikä kuten tähän saakka on tapahtunut, rajoiteta sitä maan suurimpiin kaupunkeihin. Tilastollinen Päätoimisto pyytää tässä kohden viitata siihen, että Suomen Eduskunta, katsoen maan väestötilaston epätydyttävään tilaan, Eduskunnassa tehdyn anomusehdotuksen perustuksella on katsonut, että yleisen väenlaskun toimittamista ei voitane lykätä toiseen aikaan, sekä tätä varten vuoden 1910 menoarvioon ottanut 100 000 markan suuruisen menoeran.

Mitään seikkaperäistä suunnitelmaa yleistä koko maata käsittävää väenlaskua varten ei ole laadittu, mutta koska tämä väenlasku, jonka viimeistään

tulisi tapahtua heti jälkeen-tuden vuoden 1911, suunnitelmaltaan tulisi ainakin yhtä laajaksi, kuin ennen suurimmissa kaupungeissa toimitetut väenlaskut, ja kun sitäpaitsi mainitussa Eduskunnalle jätetyssä anomusehdotuksessa myöskin oli ehdotettu väenlaskuun liitettäväksi »riittävän täydellinen ammattin, ammattiaseman sekä elinkeinoliikkeiden ja yritysten merkintä», tulisi sen toimittaminen, käyttäen palkattuja laskuapulaisia, sekä ainehiston käyttely nousemaan 700 000 Suomen markan vaiheille, laskien kuluja noin 20 p. laskettua henkilöä kohti. Tämä kustannus olisi jaettava eri vuosia kohden siten, että, edellyttäen että Eduskunnan vuoden 1910 menoarvioon ottama 100 000 markan määräraha hyväksytään, vuodeksi 1911 varattaisiin 300 000 ja vuodeksi 1912 200 000 markan määräraha ja loppu otettaisiin 1913 menoarvioon rajattomana siirtomäärärahana.

Kun aikaisemmin mainittu yleisen väenlaskun valmistelevia toimenpiteitä varten tarpeellinen 100 000 markan määräraha, joka myöskin oli otettu Keisariin Senaatin laatimaan menoarvioehdotukseen vuodelle 1910, useiden muiden menoerien mukana Pietarissa menoarvioehdotuksesta poistettiin ja sen armollinen myöntäminen, myöskin sittenkuin Eduskunta sen puolestaan menoarvioon vuonna 1910 suoritettavaksi on ottanut, vielä ei ole ratkaistu asia, katsoo Tilastollinen Päätoimisto tarpeelliseksi huomauttaa, että siinä tapauksessa, että kysymys yleisestä väenlaskusta saisi raueta, vuodesta 1870 tavanmukaisten todellisten väen- sekä rakennus- ja asuntolaskujen toimittaminen maan suurimmissa kaupungeissa, joka tapauksessa on katsottava välttämättömäksi. Tämä väenlasku olisi ulotettava, paitsi niihin kaupunkeihin, jotka vuoden 1900 väenlasku käsitti, nimittäin Helsinkiin, Turkuun, Tampereen ja Viipuriin, myöskin Ouluun, Poriin, Nikolainkaupunkiin ja Kuopioon, joiden kaupunkien väkiluku nyttemmin osittain melkoisestikin nousee yli 15 000 hengen. Näistä kaupungeista on Nikolainkaupunki jo puolestaan taannut sen apumaksun, jota ehtona tällaisten laskujen toimittamisesta kaupungeilta aikaisemmin on vaadittu, nimittäin, että kaupunki kustantaa itse laskun ja mitä sen toimittamiseen kuuluu, kuten kansliahuoneustot, laskijain palkkauksen y. m. sekä 1/3 laskua varten tarpeellisten blankettien y. m. kustannuksista, tämä kustannus laskettuna kaupungin lasketun väkiluvun mukaan. Se valtiomeno, joka eräiden apumaksujen lisäksi väenlaskun toimittamiseksi yllämainituissa kaupungeissa ja ainehiston käyttelyä varten on tarpeen, nousee, vuoden 1900 väenlaskun kustannusten perusteella arvioituna, noin 40 000 markkaan, josta summasta noin 20 000 markkaa tulisi vuodelle 1910 ja loppu seuraavalle vuodelle rajattomana siirtomäärärahana. Sitäpaitsi olisi Tilastollinen Päätoimisto, jonka johdolla ja vastuulla väenlasku, kuten aikaisemminkin, olisi toimitettava, oikeutettava, jos tarve vaatii, käyttelykustannuksiin käyttämään apumaksut, jotka kaupungit suorittavat osuutenaan väenlaskua varten tarpeellisten blankettien y. m. painatuksen ja paperin aiheuttamiin kustannuksiin.

Kun, kuten jo ylempänä on mainittu, kysymys yleisen, koko maata käsittävän väenlaskun toimittamisesta vielä riippuu siitä, myönnetäänkö sitä varten 100 000 markan määräraha vuodeksi 1910, anoo Tilastollinen Päätoimisto, että siltä varalta että kysymys yleisestä väenlaskusta tulisi raukeamaan, Päätoimistolle vakuutettaisiin mainitun maan suurimmissa kaupungeissa pidettävän väen- sekä rakennus- ja asuntolaskun toimittamiseksi vaadittavia toimenpiteitä varten vuodeksi 1910 korkeintaan 20 000 markan määräraha, sekä sen lisäksi vuodeksi 1911 20 000 markkaa rajattomana siirtomäärärahana, joita paitsi Päätoimisto olisi oikeutettava, jos tarve vaatii, käyttelykustannuksiin käyttämään ne apumaksut, jotka kaupungit suorittavat osuutenaan väenlaskua varten tarpeellisten blankettien y. m. painatuksen ja paperin aiheuttamiin menoihin.

A. G. Fontell.

Edv. Gylling.

SUOMEN

TILASTOLLINEN PÄÄTOIMISTO.

Helsinki, 26 p. marrask. 1910.

N:o 2000.

Keisarilliselle Suomen Senaatille.

Sittenkuin Tilastollisen Päätoimiston ehdotus, että kuluvan vuoden lopussa yleinen todellinen väenlasku pantaisiin toimeen, on rauennut, kun tarpeellisia valtionvaroja ei siihen ole myönnetty, täytyy maamme väestötilaston vielä tyytyä siihen tilastolliseen ainehistoon, joka sisältyy papiston ynnä muiden seurakuntain esimiesten annettaviin n. s. »kymmenvuotis-tilaukkoihin», jotka ovat täytettävät asiantilan mukaan 1910 vuoden lopussa.

Tilastollisen Päätoimiston täytyy kuitenkin kunnioittavimmin Keisarilliselle Senaatille alistaa, että sitä taulukaavaa, joka määrättiin noudatettavaksi vuonna 1900, ei tältä vuodelta käytettäisi sellaisenaan. Kyseenalainen taulukaava kaipaa nimittäin eräissä kohdin aivan välttämättä korjauksia, jotta toiselta puolen papistolta ei kauemmin vaadittaisi tietoja, joilla ei ole tilastolle mitään varsinaista merkitystä, ja jotta toiselta puolen vaadittavat tiedot saataisiin mahdollisuuden mukaan käyttökelpoisina. Tässä tarkoituksessa pyytää Tilastollinen Päätoimisto saada esittää seuraavaa.

Suomen väestötilasto käsittää nykyänsä melkoisen, mutta tarkemmin määräämättömän luvun henkilöitä, jotka todellisesti eivät maan väestöön kuulu. Seurakuntien kirkonkirjat sisältävät nimittäin paljon henkilöitä, jotka ovat seurakunnista joko poistuneet tai kuolleet, vaikka virallista tai luotettavaa muuta tietoa heidän kuolemastaan ei ole asianomaiselle papistolle annettu, tahi siirtyneet muuante koti- tai ulkomaahan ottamatta muuttotodistusta ja antamatta tietoa uudesta olinpaikastaan. Kun tällaiset henkilöt edelleen sisältyvät maan väestölukuihin, esiintyvät nämä liian suurina, ja johtuu tästä moneen suuntaan häiriötä väestöloja esittäviin laskelmiin. Tämä koskee varsinkin ja etupäässä niitä seutuja, joissa siirtolaisuusliike on pitemmän aikaa ollut voimakkaana, sekä suurempia kaupunkiseurakuntia, joissa papiston mieskohtainen henkilötuntemus on verrattain rajoitettu.

Kun papistolla ei ole oikeutta kirkonkirjoista poistaa kyseenalaisten henkilöiden nimiä, mutta maamme väestötilastolle on ylen tärkeä, että sen käsiteltävä aineisto ei tämän vuoksi tule tärvellyksi, ehdottaa Tilastollinen Päätoimisto, että kymmenvuotistauluun olisi kolmeen artiklaan erikseen merkittävät tiedot niistä henkilöistä, jotka pitemmän aikaa eli ainakin vuoden 1906 alusta alkaen ovat olleet seurakunnasta poissa. Näistä henkilöistä olisi ilmoitettava kirkon-

kirjojen mukaan ainoastaan sukupuoli, ikä, siviilisääty ja syntymä- sekä olinpaikka, mikäli se tunnetaan. Muista seurakunnan jäsenistä olisi annettava ne muutkin tiedot taulukossa, joita taulun muut artikkelit koskevat.

Tämän muutoksen pitäisi tuottaa helpotusta papistolle varsinkin tärkeässä kohdassa, papisto kun sen kautta vapautuisi merkitsemästä, kuten tähän saakka, kyseenalaisia henkilöitä niihin taulun eri artikloihin, joissa vaaditaan sellaisia tietoja esim. sivistyskannasta, ammatista y. m., joita papistolla ei ole.

Mitä tulee väestön ryhmittymiseen ammatin ja elinkeinon mukaan, niin on taulu siltä osaltaan muutettu siten, että eri ammatit ja elinkeinot taulussa luetellaan, kuten aina vuoteen 1890 oli tapahtunut, yksitellen eikä, niinkuin asian laita oli 1900 vuoden taulussa, vain muutamissa pääryhmissä.

Vuonna 1900 käytettyyn tauluun saattaisi vahingotta tehdä pari supistusta.

Ensimmäisestä artiklasta pitäisi Tilastollisen Päätoimiston mielestä jättää pois tähän saakka siinä olleet sarakkeet, jotka koskevat sielun- ja ruumiinvikoja. Näihin sarakkeihin merkityt luvut ovat, varsinkin mitä suurempoleisiin seurakuntiin tulee, siihen määrään epätarkkoja ja epätäydellisiä, että tutkimus ei voi niistä mitään luotettavia päätelmiä tehdä.

Ne tiedot, joita tähän asti on vuoden 1900 taulun toisessa artiklassa vaadittu huonekuntain jäsenten lukumäärästä, eivät itsessään tarjoa mitään mielenkiintoa ja ovat sitä paitsi tunnetusti niin peräti häilyviä ja epäjohdonmukaisesti annettuja, että niille nykyään tilaston kannalta ei juuri voi mitään arvoa antaa. Koko tämä taulun osa on sen vuoksi jätetty pois Tilastollisen Päätoimiston esillä olevasta tauluehdotuksesta.

Entisen kymmenvuotistaulun 6:s artikla »Väestö jaettuna valtiollisten oikeuksien mukaan, ynnä perheineen» on niinkään jäänyt uuteen tauluehdotukseen ottamatta, se kun ei sovellu nykyisiin oloihin.

Taulukaavan etusivulta on samoin poistettu siinä ollut pieni taulukko, johon oli merkittävä seurakunnan jäsenten olinpaikat. Sen sijaan on itse tauluun otettu uusi vastaava artikla, johon puheenalaiset tiedot olisivat annettavat, mutta yksinomaan niistä henkilöistä, jotka tauluun merkitään seurakunnasta poissa olevaan väestöön kuuluviksi.

Ehdotus edellä esitetyn väkilukutauluksi tekstiosastoinen liitetään ohkeen.

Aug. Hjelt.

Huomautuksia väestötilaston uudestaan järjestämisestä. ¹⁾

Suomen väestötilasto on jo vuosikymmeniä ollut perusteellisen uudistuksen tarpeessa. Tämän tosiasian on Tilastollinen Päätoimisto, samoin kuin väestötilaston tutkijat ja harrastajat, varsin selvästi ja kipeästi tuntenut. Yrityksiä tämän tilaston korjaamiseksi ei ole puuttunut, mutta toivottuihin tuloksiin ne eivät ole vieneet. Vain osittaisia parannuksia on Tilastollisen Päätoimiston aloitteesta muutamissa kohdissa saatu aikaan.

Ne suuret puutteet, jotka nykyänsä haittaavat maamme väestötilastoa, johtuvat ensi sijassa siitä vanhanaikuisesta *systemistä*, jonka mukaan aina tämän tilaston perustamisesta saakka v. 1749, sen ensiaineistoa kootaan. Tilasto kootaan, kuten tunnettu, siten että kunkin seurakunnan kirkonkirjojen perusteella asianomainen pappi merkitsee tai antaa toisen henkilön merkitä valmiiksi painettuihin, Senaatin vahvistamiin kaavakkeisiin: a) vuosittain seurakunnassa tapahtuneet väkiluvunmuutokset (syntyneitten, kuolleitten, vihittyjen, sisään- ja poismuuttaneiden luvut) ja b) joka kymmenennen vuoden päättyessä seurakunnan jäsenten luku erilaisine ryhmityksineen sukupuolen, iän, siviilisäädyn y. m. mukaan.

Tällä ensitietojen keräämissysteemillä on seuraavat tilastolle varsin vahingolliset varjopuolet:

1) sen vuoksi että kaavakkeisiin merkitään valmiita summia, otetaan siltä tilastolliselta virastolta, joka tilaston valmistaa, mahdollisuus tarkastaa ensitietojen luotettavuutta; tarkastus on pakko rajoittaa annettujen lukujen keskinäiseen yhtäpitävyyteen ja todennäköisyyteen;

2) kun papisto on pakotettu tietojen noukkimisella kirkonkirjoista ja niiden merkitsemisellä taulukaavakkeisiin suorittamaan tilastollista työtä, johon papin varsinaisille tehtäville vieraaseen toimeen verrattain harvoilla lienee harrastusta ja johon usilla ei ole riittävää kykyä tai johon ei omisteta tarpeellista huolellisuutta, seuraa tästä että ensitietojen tarkkuudesta ei ole riittäviä takeita.

3) kaikki mahdollisuus kombinoida ensitiedot niiden muutamien kombinaationien lisäksi, mitkä esiintyvät kaavakkeiden ahtaissa puitteissa, on suljettu pois;

¹⁾ Liitteenä Tilastollisen Päätoimiston Aug. Hjeltin allekirjoittamaan kirjeeseen 6 päiväältä heinäk. 1918 N:o 354.

4) kaavakkeiden välttämätön suppeus ei salli niihin otettavaksi useita tietoja, joihin tilastollinen tutkimus nykyään kiinnittää suurta huomiota.

Suomen väestötilasto ei pääse kehittymään, ellei nykyistä ensitietojen hankkimissysteemiä muuteta aivan perinpohjaisesti. Ensitiedot ovat saatavat runsaammiksi, kuin nykyään, ja ne ovat annettavat henkilökohtaisina. Vain henkilökohtaisia tietoja voidaan vapaasti ryhmitellä kaikkien niiden näkökohtien mukaan, joita varten tietoja on pyydetty, mikä ryhmittely tietysti on tutkimukselle sitä arvokkaampi, mitä monipuolisemmaksi se voidaan tehdä.

Siitä vaikeasta asemasta, jossa maamme väestötilasto jo vuosikymmeniä on ollut ja joka käy sitä ikävämmäksi, mitä enemmän muut kulttuurikansat tämän tilaston alalla jättävät meidät jälkeensä, ei ole nähdäkseen muuta pelastamiskeinoa, kuin että väestötilastolliset ensitiedot aletaan antaa henkilötietoina, että ne annetaan entistensä monipuolisempina ja että samalla saadaan taakeita niiden luotettavuudesta.

Niihin yrityksiin nähden, joita on tehty tämänsuuntaisen systeemimuutoksen aikaansaamiseksi on maamme papisto, nojautuen säätyprivilegioihinsa, johdonmukaisesti asettunut jyrkästi torjuvalle kannalle. On osottautunut aivan vaikeaksi saada sitä suostumaan mihinkään sellaisiin muutoksiin, jotka se arvelee jonkunkaan verran lisäävän papiston tilastollista työtä. Niinpä on sillä syyllä papiston puolelta vastustettu Tilastollisen Päätoimiston tekemää ehdotusta väestötilastollisten ensitietojen antamisesta luetteloiden muodossa ja on pidetty kiinni perintötapaisestä kaavakkeiden käyttämisestä. Varmaksi on kuitenkin katsottava, että työn lisääntymisen pelko tässä tapauksessa on aiheeton, sillä antamalla kirkonkirjoista tarpeelliset tiedot yksinkertaisella merkinnällä eli kopiointemisella papisto kokonaan vapautuisi nykyisestä tilastollisesta työstä. Ruotsissa, missä tässä kosketeltu muutos pantiin toimeen vuonna 1860, papisto sitä kyllä alussa vastusti työn lisääntymisen pelosta, mutta huomasi pian erehtyneensä ja tottui mielihyvällä uuteen systeemiin.

Jos siis onnistuisi itse systeemin muutoksen suhteen voittaa papiston epäluulot työn lisääntymisen suhteen, on kuitenkin myönnettävä, että tilasto ei voi etenkin päin tyytyä vain niihin tietoihin, jotka kaavakkeet nykyään sisältävät, vaan tarvitsee tilasto säännöllisesti vielä useita muitakin ensitietoja voidakseen tyydyttää tilastollisen tutkimuksen nykyisiä vaatimuksia. Eikä siinä kyllin. Väestötilaston aineiston keräämistävän täytyy sen ohessa olla järjestettynä siksi vapaaksi ja joustavaksi, että tarvittaessa uusia tietoja voidaan vaivatta saada. Tämä merkitsee sen, että papiston täytyy, niin kauan kun se itse hoitaa kirkonkirjoja väestön siviilirekisterinä, olla valmiina vastedes ottamaan suorittaakseen enemmän, mahdollisesti paljonkin enemmän työtä maan väestötilaston hyväksi, kuin mitä nykyään siltä vaaditaan.

Edessä on siis pulmallinen kysymys, miten väestötilastomme välttämätön reformi on saatava aikaan ja sen kehitys turvattava. Onko mahdollisuus olemassa järjestää väestötilastollisen ensiaineiston hankinta niin, että kirkonkirjat edelleen pysyvät sen varsinaisena lähteenä ja papisto sen antajana, vai onko ensitietojen hankkimista varten papistolle palkattava auttajia tai sijaisia vai onko lopulta ryhdyttävä siihen radikaaliseen, periaatteelliseen muutokseen, että kirkollisen, seurakuntain jäseniä käsittävän »kirjanpidon» rinnalle järjestetään uusi, yleinen, koko väestöä käsittävä siviilirekisteri, jonka hoito uskotaan hallintoviranomaisille? Edellisten alternatiivien puolesta puhuu rahallinen näkökohta sikäli, että uutta siviilirekisteriä ei tarvitsisi perustaa eikä virkailijoita sitä varten palkata. Toiselta puolelta on kieltämätön tosiasia, että kirkonkirjojen pätevyys palvelemaan faktillisen väestön yleisenä rekisterinä vuodesta vuoteen tunnetuista syistä heikkonee; kirkollisen hengen höltyessä jäävät yhä usemmat kansalaiset kirkollisten yhdyskuntain ulkopuolelle, jota paitsi väestössä lisääntyy aineksia, jotka eivät kuulu kansaamme: Väestötilaston kannalta olisi ilmeisesti eduksi, jos sitä palvelisi sellaiset virkailijat, joille tämä olisi heidän varsinaisena tehtävänä ja joilla ei olisi oikeutta eikä aihetta vastustaa tilastollisen työn muuttamista tai lisäämistä olojen tai tutkimuksen tarpeiden mukaan.

Tässä kosketeltujen kysymysten selvittely vaatii monipuolista ja kypsää harkintaa. Ulkomailla, lähinnä Ruotsissa, saavutettu kokemus tällä alalla saattaisi antaa arvokkaita ohjeita kysymysten onnelliselle ratkaisulle.
